

PŘÁTELSTVÍ POSVĚCUJÍCÍ

Přátelství s Bohem. — 7.

Přítel nesmí chtít nic, co jest namířeno přímo proti příteli, neb tak jej neuznává za své dobro, když toto dobro sám ruší. Vůle Boží, jeho majestát, jenž musí vyžadovati, aby vše se postavilo k Bohu jako k jedině pravému poslednímu cíli všeho, jest Božím dobrem, neb jest jeho nekonečnou právě podstatou a proto přítel Boží musí aspoň všeho se varovati, co dává přednost něčemu před Bohem. Neb toť podstata těžkého hříchu z opovrnutí Bohem, jeho nekonečností, jež musí chtít sebe a povýšení tvora na trůn Boží.

Nic nesmíme chtít proti Bohu. Jinými slovy, nesmíme nic chtít více než Boha. Nic jiného nesmí uchvátit více naší pozornosti než Bůh. To by bylo podceňováním Boha a divné přátelství člověka, který vše více miluje než toho, komu lze přátelství.

Plyne však z toho, že musíme se vzdát každé jiné lásky, že musíme všechny i nejsvětější svazky přerhati, že nesmíme nic milovati?

Nic by nebylo osudnější, než mysliti, že Bůh nás odřezává od všeho toho, mezi čímž nám dává žítí. Bůh nežádá, abychom se vzdali jiného milování, nýbrž žádá, abychom všechny lásky své posvětili láskou nad-přirozenou, láskou jeho!

V přirozeném řádu milování jedna láska jest nezávislá na druhé. Mohu milovati přítele a nemilovati jeho vědeckých metod, jeho uměleckého směru, neb jeho rodiny, vlasti.

Něco jiného jest v lásce nadpřirozené. A taje právě řešení, zda a jak možno milovati něco jiného než Boha. Bůh žádá si nás zcela pro sebe. Chce, abychom jej milovali. Chce, aby v této lásce všechny ostatní lásky byly obsaženy a k ní směřovaly. Proto mizí přátelství Boží u toho člověka, jehož lásky nedají se spojit s láskou Boží.

Jak tedy milovati osoby a věci? V Bohu a pro Boha. Toť tajemství lásky k bližnímu. Sv. Tomáš praví krásně, že ten kdo miluje přítele, nutně musí milovati i vše, co jest jeho. (De Char. art. i.) Bližní pak jest dítkem Božím a hlavně jest určen, aby byl účasten Boží blaženosti. Tímto určením k němu především patří a proto jest třeba takto bližního milovati. Jest dlužno v něm viděti přítele Božího, jež musíme rovněž jako Bůh — přítel náš milovati.

Toto společenství blaženosti otvírá nám otázku, jak máme se chovati k lidem a věcem. Láska přirozená pro přirozené vlastnosti jest pro křesťana zřejmě nedostatečná. Tak milují i pohané.

Křesťan miluje proto, že Bůh miloval napřed a více to, co s ním spojuje v životě. Všichni lidé jsou Bohem stvořeni, všeobecným soudem Páně k jeho slávě určeni, jejich blaho patří Boží vůli, jsou tedy Boží, a tak křesťan miluje Boha ve svých bližních. Když objímá Boha, objímá jej se vším, co jest jeho a proto i bližního.

Z této lásky nesmíme nikoho vylučovati, ani nepřátele. I jim chce Bůh své dobro i oni jsou jeho. Ublížili nám, našemu dobru. Přirozeně se v nás vzmáhá hněv, jenž hrozí propuknouti v nenávist. Co zvítězí? I nepřátelé jsou Boží, jsou dobrem Božím. Proto patří k lásce Boží, jež má vše jeho zahrnovati. Nenáviděti nepřátele znamená milovati více své dobro, jemuž nepřítel ublížil, než dobro Boží. — (De Char. art. 8.)

Nuže, všichni jsou milovatelní touto láskou k Bohu, jenž bližní miluje k své slávě a k jich blaženosti. Tyto bližní spojil Bůh s námi určitými svazky příbuzenskými, přátelskými, zájmovými. Kdybychom ulpěli jen na těchto důvodech lásky, jednáme lidsky, pouze přirozeně. Bůh žádá však více.

Proto spojil různé lidi s námi, aby nám pomáhali blíže k němu. Tím lze posvětit své lásky přirozené, dobré, aby se staly lepšími, svátými, nadpřirozenými. Stupněm spojení vzhledem k nadpřirozenému cíli jest dán stupeň lásky k bližnímu.

Tu zaujímají prvé místo rodiče a příbuzní, neb oni byli nám dáni proto, abychom jimi přijali život a jimi jej měli udržovaný, život, který se má nad-přirozeně v Božím přátelství a jeho blaženosti rozvinouti.

A přátele své ostatní musíme tak milovati, jak jsou blízko Bohu a jak nás k němu přibližují. (De Char. art. 9.) Musíme je milovati jako pomocníky v cestě k Bohu. Dle toho pak si vyvolíme přátele. Jen v nadpřirozeném smyslu vyzní naplno krásná hodnota přátelství, kde dobro, jež milujeme v příteli, jest Bůh a cesta k němu. Proto prvou snahou přátelskou jest pomoci příteli k dosažení cíle.

Tak milujeme i ostatní lidi dokonalé, světce, neb oni nás zapalují pro Boha.

Nyní pochopíte, jak se staví křesťan k ostatním věcem. I ty možno milovati láskou nadpřirozenou a nadpřirozeně záslužnou, jako prostředky k oslavení Božímu, k zvroucnění lásky k němu, jako prostředky k spáse.

Tak miluje křesťan krásu, tak miluje přírodu, tak miluje umělce, neb mluví mu o Bohu, vedou ho k Bohu. Tak miluje pozemské hodnoty, jež jsou mu dány k pořádání, aby jimi sám více miloval Boha. (De Char. art. 7 ad 4.) Miluje je jako příležitosti, v nichž může osvědčiti a rozšířiti svou nadpřirozenou lásku k Bohu a k bližním. Podporuje chudé, aby jim usnadnil mysliti na Boha, osvobozuje je od tísnivého a od Boha odvádějícího hledání nejpotřebnější skývy.

Milujeme věci proto, že jsou odleskem Boží všemohoucnosti, proto, že nám mluví hlasitě o Boží dobrotě.

Tajemné pouto Božího řízení sepjalo všechny věci a všechna dobra, neb všechna je Bůh zařídil k cíli poslednímu. Na dobro budujeme lásku k němu, proto jako jsou všechna dobra spojena v Bohu, i všechny lásky mají býti sladce a účinně zároveň spojeny, aby se rozezvučely v nadpřirozeném souzvuku v Bohu, jenž jediný dává vlastní a nejhlubší smysl všemu.

Nadpřirozený život neruší lidskou lásku, nezavírá oči před krásou stvořenou, nýbrž otvírá zrak, abychom v dobru stvořeném viděli k Dobru nestvořenému. Láska nadpřirozená obléká nekonečnou krásou a cenou všechny krásné lásky lidské. Nadpřirozené neničí přirozenosti, nýbrž zdokonaluje, povyšuje a přetvořuje ji.

Proto duchovní život, opravdově a dokonale vedený nedělá unuděné mrzouty, nýbrž světce, bytosti žhavé láskou nejobsáhlejší a nejčistší.

Silv. M. Braitto O. P.

PŘÁTELSTVÍ ŽIVÉ

Přátelství s Bohem. — 8.

Živý člověk může býti zároveň zle mrtvý. Dva živí lidé mohou míti mrtvé přátelství, ač se zdají skutečnými přáteli. Křesťanství je značkou přátelství s Bohem, a přece v křesťanu může býti toto přátelství mrtvo.

Mrtvé přátelství není věc, které bychom museli dlouho hledati. Byl kdysi zvláštním jménem označen názor, který soustavně pěstoval mrtvé přátelství — indiferentismus, každý poměr k Bohu prohlašuje za dostačující a správný, každé náboženství za stejné ceny. Soustava zmizela, věc zůstala a přešla množství lidí do krve.

Lhostejnost k Božím věcem, lhostejnost rozumu a lhostejnost srdce vyznačuje mrtvé přátelství. Je sice víra v Boha, není však zájmu, poznati celou pravdu. Zájmy jsou jinde. Náboženství se pocituje jako sbírka zákonů a nařízení. Bůh je pocíťován jako zákonodárce ukrytý za svými zákony, nehledaný zaníceným zrakem. Jako člověk platí dluhy řádně nebo nepořádně, s tímže smýšlením se „dává svědomí do pořádku“, „člověk se smiřuje s Pánem Bohem“, konají se, vynechávají se modlitby a náboženské povinnosti.

Ztrácí se smysl pro život z náboženství, protože je velmi vyvinut smysl pro záležitosti života ze zásad země. Když jen člověk je bezúhonný podle zásad země. Zásady země se sledují se živým a neúmorným zájmem, není však zájmu promysliť až do posledních důsledků taje zásad evangelia Božího milosrdenství a vykoupení. V každém náboženství může člověk správně žít — a je přivalen velký kámen na hrob mrtvého přátelství.

Co tu chybí? Není tu řeč o člověku nevěřícím; proto jest oprávněna taková otázka. Je v duši víra, jest i jakási naděje, třebaš i jisté doufání nebe a pomoci Boží; a přece je přátelství mrtvo. Co tu chybí do živého přátelství? Mrtvému přátelství je Bůh cizí. "Má-li se státi přátelství živým, musí se Bůh státi člověku blízkým. Svatý Tomáš (II.—II. 23, 6) praví: „Véra a naděje pojí s Bohem pouze tak, že od něho berou poznání pravdy a očekávání dobra; avšak láska utkvívá na Bohu samém, kvůli němu, nikoli proto, že z něho něco máme.“ — Přátelství je mrtvé i s věrou a nadějí, není-li proniknuto a živeno božskou ctností lásky. Ta vlastnost chybí mrtvému přátelství, protože ona jest životem přátelství.

Živé přátelství je tam, kde je skutečné spojení, kde jest jeden s druhým, ve druhém, kde se vlastně jen dává, kde jsou jen otevřená srdce, nikoli jen vztažené dlaně.

Jsou to již známé myšlenky, aleje třeba zdůrazniti důležitost a ráz jejich vlivu na přátelství. Důležitost proto, že živé přátelství s Bohem je nejdůležitější záležitostí křesťanského života i záležitostí nejdrahocennější. Vliv lásky k Bohu na přátelství s ním zasahuje hlavně víru a naději; neboť víra a naděje jsou prvními kroky a stálými základy přátelství. Láska prodlužuje a zrychluje kroky, upevňuje základy a na nich tvoří Stánek Boha s člověkem.

Z obrazu spíše pochopíme, co to znamená. Uznáváme pravdu všude, kde se nám podává aspoň s vnějšími znaky pravdy. Když nám věrohodný člověk vypravuje nebo radí, vyslechneme se zájmem jeho zprávy, uznáváme oprávněnost jeho rady, snad se podle zpráv a rad zařídíme; ale ne k vůli člověku, nýbrž z lásky ku pravdě a vždycky s určitou opatrností. Avšak bez opatrnosti, celou náhlostí oddanosti bereme za své, co vypravuje a radí přítel. Neboť jej milujeme — a láska ztotožňuje s milovaným.

Kdo miluje Boha, má všechny záruky, že neutrpí úhony jeho láska ku pravdě, když za své přijme, co Bůh vypravuje a radí. Věří Bohu jednou věrou, kdo věří a miluje i kdo pouze věří; ale není to víra stejná. Sv. Tomáš (II.—II. 4 a 5) praví, že víra bez lásky není dokonale ctností a že dokonalou je víra, dává-li jí láska větší ochotu, oddanost a důvěru. To jest ona živá víra, která podle slov Spasitelových přenáší hory a stejnou mocí člověka přenáší přes hory nesnáží, obětí a vzdáleností k nejvyšším cílům.

Láska k Bohu činí víru živou a tím se teprve začíná náboženský život. Mluví se o duchu víry jako požadavku náboženského života. Staří jménem ducha rozuměli to, čemu my říkáme impuls, nutkání, puzení do pohybu, udržování v cílém účelném pohybu, a tohoto ducha spojovali s vůlí. To je duch víry, tolik hledaný a tak životně důležitý pro náboženský život: láska k Bohu — Příteli. Ani sebedůkladnější úvahy rozumu o věrohodnosti Boží nám nedají té bezpečné a radostné jistoty, že věrou neutrpí naše láska ku pravdě; dá ji pouze láska k Bohu. Již nemáme pouhé přesvědčení o pravdě Boží, pravdy víry nabyly v nás života.

Jediná božská ctnost lásky způsobí, že obsah víry se nám stane opravdovým návykem, zářivým světlem života, jež samo a neodbytně se vždy přihlásí, aby při něm byly upraveny naše pohnutky, myšlenky, řeči a naše činy. Skoro tak, jako pravý profesor češtiny, ani nechtě, hledá chyby v tom, co čte, a upravuje čtené podle pravidel.

A teprve tehdy je člověku víra tím, čím ji chce míti Bůh, když ji člověku dává: živou, životadárnou mocí. Jako nemůže v duši začít víra bez součinnosti vůle, jako nemůže uvěřiti člověk, dokud nechce uvěřiti, tak nemůže míti ducha víry a jím víry dokonalé, dokud opravdově a srdečně nemiluje Boha. To je poslední odpověď na otázky, proč víra a

náboženský život ochabuje; to je též jediný lék účinný: přivést člověka k srdečnému a silnému milování Boha. Všechno ostatní, co moudří podnikají, je slabé, je honěním člověka po vedlejších stezkách, kde mu na konec únavou všechno zevšední. Jen láska a cesta k lásce nezevšední ani neunavuje.

Živé přátelství, láskou dávajíc víře to, co duše dává tělu, zasahuje do druhé hlavní síly křesťanského života, do naděje. I největší hříšník může opravdově doufat, že jednou dosáhne odpuštění. Doufá, ale s obavami. Duše mající dar svatě lásky k Bohu doufá, její naděje však láskou dostala dvojí zdokonalení, ve své povaze a ve svých pohnutkách.

Není nadějí nesmělou, je smělou, bezpečnou, neochvějnou. Žádné pozemské zklamání jí nepohne, žádná překážka jí nezarazí, láska ji naučí právě v největších zklamáních a před největšími překážkami s obdivem vzhlížeti ku Příteli, jehož podivuhodnou velikost a vítěznou moc ukazují právě tyto překážky a zklamání, neboť on je všechny překoná. Lidská zklamání jsou jí zvěstí Božích triumfů.

Ztrácí se z naděje poslední zbytky sobeckých pohnutek v očekávání osobního blaha. Naděje se stává obdivujícím pohledem na všemocného Příteli, s nímž sjednoceni zvítězíme a uvidíme, že se naše srdce neklamalo, když k němu přílnulo v bezohledné oddanosti.

Přátelství živé — hledáme to slovo v Písmě a nalzáme je u apoštola Pavla: „Nyní trvají víra, naděje a láska, tyto tři, ale největší z nich jest láska“ (1. Kor. 13,13)

Hledající živého přátelství, musíme hledati lásky, abychom měli onu trojici, jež jediná vytváří dokonalost duše a života. Jak nalezneme lásku, abychom dosáhli živého přátelství? Nekatolíku je těžko dávatí odpověď na tu otázku. Katolík však ví, že tu lásku vkládá do srdce lidského jen Bůh sám, že ji tam vloží při rozhršení, u stolu Páně, že každá svátost je rozmnožením fondu lásky, když zvětšená milost poskytuje nové výživy lásce. To je nesmírný význam svátostí, že v nich máme neklamně jistou cestu k živému přátelství.

Kdy to všichni pochopíme ?

P. Em. Soukup, O. P.

PROLOG ČTVRTÉHO EVANGELIA

Prvních osmnácte veršů čtvrtého evangelia, jak každý čtenář na první pohled vidí, vystupuje zřetelně jako úvod čili prolog k dalšímu vypravování.

Poměr prologu k ostatnímu evangeliu nejlépe vystihneme, když jej nazveme, použijeme obrazu vzatého z moderní hudby, ouverturou k ostatnímu evangeliu. Čím jsou u Wagnera nebo Smetany tak zvané „vůdčí motivy“, které právě v ouvertuře jsou shuštěny a soustředěny, tím jsou jednotlivé věty prologu: každá z nich vyslovuje myšlenku pevně vyhraněnou a jakoby z kamene vytesanou, a každá tato myšlenka zase opět a opět se vrací v běhu dalšího vypravování, kde ji autor slovy často úplně stejnými nebo podobnými rozvádí a prohlubuje.

Když čteme hieraticky slavnostní verše prologu, tak prosté a při tom tak tajemné, tu zdá se nám — abychom zůstali při srovnání s hudbou — jako bychom slyšeli hudbu varhan v obrovské gotické katedrále. Zvuky jejich brzy zní jako mysticky tiché vanutí větru, jaké slyšel Eliáš na hoře Horeb, brzy opět ozývá se hromy a blesky, ve kterých mluvil Jahve na Sinai. Uchvacující a jímavé akordy oné hudby rozlévají se po všech prostorách chrámu, vrací se k nám tisícerou ozvěnou, vlní se jako oceán pod klenbou, vznášejí se do výše a doznívají kdesi v nekonečnu všehomíra u samého prahu Božího trůnu...

Ze čtyř tvorů, které prorok Ezechiel zřel ve svém vidění a jež od pradávna se užívají jako symbolická označení našich čtyř evangelistů, odznakem svátého Jana bývá orel. Jako orel dovede se vznésti výše než ostatní ptáci a může svým bystrým zrakem prohlédnouti přímo do slunce, tak i svátý Jan povznáší se nad ostatní evangelisty svým velikým

duchem do nezávratnějších výšin božských tajemství. Hned v prologu vidíme mohutný rozmach jeho křídel, kterým vzlétá nade vše pozemské k zářícímu slunci Kristova božství!

Svatí Otcové počínaje Klementem Alexandrijským nazývají Janovo evangelium evangeliem „duchovním“. To proto, poněvadž jiní evangelisté všímají si více zevnějších událostí v pozemském životě Kristově, kdežto svátý Jan nechává věci pozemské stranou a snaží se místo toho co nejvíce proniknout do tajemství božské osoby Kristovy. Snaha ta jasně vystupuje hned v prvních verších evangelia.

Pozdější Otcové dávají svátému Janovi čestný název „theologos“ tj. bohoslovec. A právě souhrn a třešť svojí „theologie“ předkládá nám svátý Jan už v prologu svého spisu!

Větší část prologu modlí se církev při mši svaté jako poslední evangelium: již tím jasně naznačuje, jakou váhu a důležitost přikládá právě těmto počátečním veršům čtvrtého evangelia.

Chceme v těchto řádcích prolog čtvrtého evangelia vyložit, pokud je to možno, stručným a přístupným způsobem a tak aspoň poněkud se čtenářem povznést se za orlem — svátým Janem — nad zemi do věčných výšin božských pravd...

*

Celý prolog pojednává o druhé božské Osobě, o Synu Božím. Svátý Jan označuje tu Syna Božího výrazem jedinečným a pouze jemu vlastním, když jej nazývá „Slovem“. Kristus sám se nikdy tak nenazval a také žádný z novozákonních svatopisců tohoto výrazu o Kristu neužil, vyjímaje právě jediného svátého Jana.

Mimoděk vtírá se tu otázka, co značí ono tajemné Slovo a jak svátý Jan připadl na myšlenku, aby historickou osobu Kristovu takto nazval!

V původním řeckém textu, v němž je čtvrté evangelium napsáno, čteme výraz Logos, které je do češtiny přeloženo „Slovo“. Než je nesnadno, ba nemožno řecké Logos přeložit do jakékoliv cizí řeči tak, aby jeho plný význam a obsah byl plně vystižen. V řečtině Logos znamená totiž nejen slovo pronesené ústy, ale také slovo, které je pouze v rozumu, aniž bylo rty vysloveno, tedy totéž, co naše: představa, myšlenka, idea. A svátý Jan, když nazývá Syna Božího Slovem, bere jistě slovo Logos v tomto druhém smyslu, tj. jako myšlenku nebo ideu.

A tu opravdu svátý Jan nemohl nalézt vhodnějšího slova, když chtěl aspoň poněkud, pokud je to lidskému myšlení a lidské řeči možno, znázornit jediným výrazem poměr Syna k božskému Otci, z něhož Syn od věčnosti vychází! Neboť vycházení Syna z Otce má jakousi podobu či analogii s tím, jak v rozumu vzniká myšlenka.

Rozum tím, že myslí, poznává sám sebe a uvědomuje si svou existenci dle onoho známého: Cogito, ergo sum. Rozum dále nemůže být jinak na venek činným než prostřednictvím myšlenky. Myšlenka je posléze jakýmsi odleskem a obrazem rozumu, který ji vytvořil.

A podobně i Bůh Otec poznává v Synu sebe sama, Syn je princip, kterým se všechna činnost Boží na venek uskutečňuje, Syn je konečně dle Písma svátého „odbleskem slávy a výrazem podstaty“ Boží. (K Židům i, 3).

Je zde tudíž podobnost, která oprávnila sv. Jana nazvat druhou božskou Osobu Slovem. Nesmíme se však oddávat klamu, jako by podobnost tato nám už vycházení Syna z Otce plně vysvětlovala!

Vedle podobnosti jsou tu totiž také podstatné rozdíly, hlavně pak rozdíl ten, že myšlenka vycházející z rozumu je jenom čímsi pomíjejícím a případkovým, kdežto Syn je novou, od Otce odlišnou osobou, která má však s ním tutéž božskou podstatu.

A pak Bůh je nekonečný, existující mimo čas a prostor, kdežto naše lidské myšlení a naše lidská řeč jsou omezeny a vázány na čas a prostor: nemají proto žádné možnosti a žádných prostředků vystihnouti to, co je nekonečné, božské!

A tak i onen výraz Logos užitý svátým Janem, byť pravdivý a nad jiné vhodnější, přece nám dává pouze tušiti hlubinu tajemství, kterak Syn Boží z věčného Otce vychází!

Slova Logos užívali už řečtí filosofové. Stoikové jím označovali božský intelekt, jak se projevuje ve světovém řádu. Také židovsko - řecký filosof Filo přijal do svého theologického systému výraz Logos. Než svátý Jan nepřevzal slova Logos ani od řeckých filosofů ani od Filona. Výraz Logos byl v tehdejších filosofických systémech běžným terminem, dobře známým každému řecky mluvícímu inteligentovi. Byl takto známým i svátému Janu. Svatý Jan vybral si tento výraz a použil ho, protože byl nad jiné případným na označení druhé božské Osoby. Nepřevzal však více než pouhý výraz, nikoliv jeho smysl, protože slovu Logos dal zcela nový, specificky křesťanský obsah. Slovo Logos je ve čtvrtém evangeliu jenom nádoba, které užívali také řečtí filosofové, do které však svátý Jan nalil čisté víno křesťanské Pravdy místo rmutu pohanské filosofie.

To je tedy geneze a to je význam slova Logos - Slovo v prologu k evangeliu svatého Jana.

*

Prolog čtvrtého evangelia dělí se na dvě části. První (verš 1.—8.) pojednává o Logu před jeho vtělením, část druhá (verš 9.—18.) mluví o Logu vtěleném, když přijal na sebe naši lidskou přirozenost a přebýval mezi námi na zemi.

Čtème nyní prolog verš za veršem.

1. Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bohem bylo Slovo. 2. Toto bylo na počátku u Boha.

Jako Mojžíš počíná svou první knihu slovy: Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi, tak i svátý Jan chtěje mluvit o věčném Logu, praví úmyslně o něm, že byl „na počátku“. Než tímto slovem evangelista přenáší nás daleko před počátek věcí stvořených, o kterém mluví Mojžíš, daleko před vznik prostoru a času až k onomu věčnému, absolutnímu počátku, kdy mimo Boha nebylo ještě ničeho, kdy Bůh byl sám vším ve všem...

Už tehdy, tedy od věčnosti byl zde Logos, a Logos tento byl s Bohem Otcem co nejúžeji spojen, neboť jsa sám Bohem měl s ním tutéž božskou podstatu.

A ještě jednou praví evangelista s důrazem: Toto (Slovo) bylo na počátku u Boha! Je to význačnou známkou slohu svatého Jana, že tutéž myšlenku rád opakuje a opětovně se k ní vrací, aby tím hlouběji v paměti čtenářově utkvěla. Tak je tomu i zde.

3. Všechny věci skrze ně povstaly a bez něho nepovstala ani jediná věc, která povstala. 4. V něm život byl a život byl světlem lidí. 5. A světlo ve tmě svítí a tma ho nepojala.

Plnost života od věčnosti v Bohu obsažená projevila se na venek stvořením všehomíra. Stvoření to stalo se skrze Loga, neboť Logos-Slovo je, jak už dříve bylo řečeno, principem, kterým Bůh na venek svoji vůli uskutečňuje. Á proto vše, co povstalo, a vše, co existuje, vzniklo a mohlo vzniknouti jedině skrze věčné Slovo!

Slovo toto, jež samo bylo náplní života a pravdy, je také zdrojem, z něhož všechen život a všechna pravda v tomto světě jako z pramene tryská. Život, který proniká přírodu, ať duchový, ať fysický, má svůj původ jedině v Logu. A také všecka pravda, k níž lidský rozum přirozenou silou může dospěti, pochází od Slova. Jest pouze částíčkou oné pravdy, kterou Syn Boží má v celé její plnosti. Jest jenom slabým paprskem, který dopadl do lidského intelektu ze zářícího slunce věčné, absolutní pravdy božské!

Než vedle světla je ve světě i tma! Zápas mezi světlem a tmou od pádu našich prarodičů stále trvá a bude trvati až do konce světa. Tento gigantský boj je hlavním tématem světových dějin a je též středem, v němž se soustřeďují dějiny každého jednotlivého lidského srdce!

Člověk ovšem i po pádu měl a má schopnost i možnost dospěti k poznání pravého Boha a povznést se k mravnému životu, tedy k onomu Světlu, které božský Logos po světě rozlévá. Ale lidstvo zaslepené hříšnou žádostivostí a

vášněmi onoho světla do sebe nepojalo, nýbrž setrvalo raději v temnotách bludu a hříchu, do kterých je hřích našich prarodičů uvrhl.

Tma světla nepojala! To je krátká, ale pravdivá charakteristika stavu, v jakém bylo pokolení lidské před příchodem Kristovým. Jednotliví ušlechtilí duchové a hrdinské ctnosti, s kterými se i u pohanů setkáváme, jsou pouze výjimky, které ničeho nemění na pravdě těchto slov. Jak smutný byl tento stav, a to jak u pohanů, tak i u Židů, o tom podává nám až přílišně chmurný obraz sv. Pavel ve dvou prvních hlavách listu k Římanům, které jsou jakoby ilustrací a vysvětlením oněch slov, že „tma světla nepojala“ ! (Příště dokončení.) Dr. Tomáš Hudec

HOMINIS SUPERNE CONDITOR

Hymnus nešporní v pátek, feria VI. Ze VI. století.

Člověka Tvůrče vznešený,
jenž řídě sám vše mocí svou velíš,
by země vydala
rod plazů a zvěř divokou
a krotké tvory velkých těl —
vše oživené slovem tvým —
a chceš, by v čase každý z nich
tvých sluhů byl vždy poslušným:

ó, zažeň všecky útoky,
jež smyslůst v nás vzněcuje,
buď že se vtírá do mravů,

buď že se v činy vplíže.

Dej odměnou nám radosti,
dej darem hojné milosti,
ó, utuž pásy svornosti
a rozvaž pouta zlostnost

Ó, vyslyš, Otče předobry,
a synu, Otci rovný, nás,
i s Duchem Utěšitelem,
s nímž kralujete v každý čas.

Přeložil Ant. Štemberg.

VZNEŠENOST MRAVNÍCH CTNOSTÍ

Vznešenost lidských snah a tužeb se ukrývá pod záclonou dobra a blaha, k němuž směřují. Cíl odpovídající snahám jest každému vyměřen. Jest to nekonečné dobro, Bůh sám, absolutní a neomezené blaho, které dovede ukojiti celou touhu a vyplniti celou propast potřeb lidského srdce.

Rozumný tvor musí hledati své blaho v Bohu a dosíci ho svým jednáním, tím, že poznává, nazírá na Nekonečné Dobro, na První Příčinu všeho vesmíru, kde se ukojí ohromná potřeba člověka vědění. Z něho vychází láska k Nejvyššímu Dobru a První Kráse, oblažující celou jeho bytost. Rozumný tvor jest blažen v činnosti své nejlepší mocnosti, zaměstnávající se nejvznešenějším předmětem. Stupeň blaha závisí od hloubky propasti Boží Dobrot, kam až dospěje člověk ve svém nazírání na Boha. Nejedná se jen o nazírání přímé na Věčnou Jasnost v nebesích, nýbrž i o poznání z víry zdokonalené rozjímáním pod vlivem darů Ducha sv. zvláště daru moudrosti a rozumu, pod jejichž působením duše proniká do hlubin tajemství Božích, neboť obsahují život, a duše okouší, jak sladkým jest Pán.

Blažený a šťastný život v takových poměrech je částečným účastenstvím na blažené věčnosti.

Činnost lidská uzavírá v sobě zvláštní přednost přede vším stvořeným okrskem, člověk nese znamení podobnosti Božího zvláštním způsobem tím, že je schopen poznávati svůj cíl a svobodně voliti prostředky, které ho k němu přivádějí. Rozumnost a svoboda jsou dvě větve štípené ze zahrady Božího oceánu života do duší lidských, aby rozkvetly v nevýslovné kráse podobnosti Boží, poznáním a láskou.

Veškerá činnost v přírodě jest jistou dokonalostí. — Již postup nejnižšího stupně života, jest oděn krásou, dokonalostí a účelností. Život smyslového dění, v němž tvor jest schopen vnímati jiné předměty a jistým způsobem přijímati dokonalost všech ostatních předmětů, jest označen vyšším znamením dokonalosti, až konečně stvořený život dospívá vrcholu v rozumovém poznání, kde se člověk účastní dokonalostí a krásy všeho tvorstva, a jest si toho vědom. Zároveň jeho touha je vznešenější, nese se poznáním První Příčiny, zdroje vší krásy a dokonalosti, zařizuje se dle svého úsudku, jak by měl spěti ke svému cíli, ke svému blahu. Poznává totiž vztah mezi prostředky a cílem, k němuž je veden od přirozenosti.

Z tohoto vědomí odvislosti od posledního cíle a své svobody užívati prostředků k dosažení cíle dostává se jeho činnosti nového, vyššího způsobu, jeho činnost je činností mravní.

Závislost na posledním cíli je nepopíratelnou. Každý jedná veden cílem, tj. blažeností. Rozumný tvor však musí přijíti k poznání pravého cíle, musí dospěti k přesvědčení, že posledním cílem a blažeností tvora je Nesmírné Dobro Původce všeho dobra, Bůh sám. Dle tohoto poznání musí logicky zaříditi celé své jednání. Aby jeho svoboda nevybočila ve hledání prostředků, rozum vede po pravé cestě k volbě prostředků vedoucích k Bohu.

Zatemní-li se poznání pravého cíle pro nezřízenost vášní, člověk hledá svou blaženost jinde, pak ale nežije dle důstojnosti své výše, svého rozumu, člověk se zříká své dokonalosti nad ostatní tvorstvo, stává se živočichem.

Jednání dle rozumu, řízení svobody rozumem jest nutností pro rozumného tvora. Tím se v jeho činnosti leskne nová krása, totiž mravný život. Mravnost ve své neporušenosti u dětí a u mládeže jest božsky krásná.

Lidskému konání, poněvadž jeho původcem jest svobodná vůle, přináležejí ozdoba mravní krásy.

Přisuzujeme věcem dobro dle jistého vlastního měřítka. Dosáhne-li věc své míry, jest dobrou. Přirozenost věcí jest měřítkem základního dobra věcí. Rostlina neb živočich jest dobrem, má-li všechno, co vyžaduje povaha či přirozenost rostliny neb živočicha.

Mravní dobro závisí též od svého měřítka, jímž jest rozum. Poměr čili vztah lidských skutků k rozumu jest měřítkem mravní krásy lidských činů, neboť rozum jest osou lidských skutků.

Vůle směřuje k cíli, jenž se pak označuje. Vůli však pořádá k cíli rozum, jenž musí nejprve poznati dobro cíle, aby pak vůle se nesla k němu. Jest jisto, že po tom, co nepoznáváme, vůle netouží. Přednese-li rozum vůli jistý cíl jako dobro, které ji dovede zdokonaliti, vůle se nese samovolně za svým předmětem, jímž je dobro. Sv. Tomáš vyjadřuje krátkou větou celou hloubku psychologického jednání rozumného tvora: Finis est primū in intentione. Nejprve směřujeme k cíli a pak následuje činnost vůle jdoucí k cíli.

Plnost krásy lidské činnosti spočívá v tom, že jest svobodnou a shoduje se s pravým vedením rozumu. Chybí-li shodnost s rozumem, lidský skutek se stává monstrem, člověk snižuje se svým způsobem jednání na pouhého živočicha.

Že pak rozum lidský může býti správným vůdcem a mírou morálního jednání, pochází z toho, že jeho světlo jest účastí na Boží moudrosti, která vede všechno tvorstvo k cíli. Odlesk Božího jasu ozařuje lidskou bytost a činí ji schopnou kráčet k pravému cíli.

Hle, toť vznešenost nejvznešenější. Mluvili jsme o kráse celé lidské činnosti, o mravním dobru, které dostává z rozumu.

Mravní ctnosti, jak již jméno označuje, jsou zběhlostí jednati vždy dle rozumu, již si člověk získá opětovanými úkony, jak později vyložíme.

Krásu morálního dobra jest oděvem čtyř mravních ctností, jsou jako královny ve své kráse, neboť vedou pevně člověka, který je má, k mravní výši. Známá je ze zkušenosti síla návyku. Ctnost pak je návykem jednati ve všem dle rozumu. Je-li pevně zakořeněna, rozlévá na činnost i na zevnějšek člověka půvab mravní vznešenosti.

SMUTEK

Smutek se vkrádá v duši. Vkrádá se — jiného slova těžko užiti správněji. Zloděj je smutek. Ulamuje spony zavřených desk zapomenutí. Otvírá skřínky radostí a vybírá skvosty uložené v nich. Převrací relikviáře minulosti. Vylupuje drahé kameny zdobící stěny duše. Potichu jak byl přišel, odchází zanechávaje po sobě jen odporný nesoulad.

Smutek je cosi starozákonního.

Na pídě, hle, vyměřil jsi dny mé a věk můj jako nic je před tebou. (Z. 38, 6.)

Tak volá žalmista v zármutku a vědomí nicoty. Hořký pesimism některých knih starozákonních vnuká téměř myšlenku, že by se Starý zákon mohl nazývati Bolestnou Zvěstí právě tak jako se Zákon nový nazývá Zvěstí Radostnou. Červ jsem a ne člověk — lká David v bezútěšném hoři. Rosu dejte, nebesa — toužebně volá Isajáš. Marnost nad marnost — naříká Kazatel.

Smutek je cosi pohanského. Křesťan má naději. Jak by tedy mohl býti smuten? Křesťan má pravdu. Zná budoucnost. Nemusí se lekati příšer, které nic nejsou ve skutečnosti. Nevztahuje rukou po třpytných přeludech přítomnosti. Ví, že nic nemůže ztratiti, ne- ztratil-li duši, a nic získati, nezískal-li Boha.

Volání Nového zákona: Buď vůle tvá!

Toť vrchol života. Vyplniti své určení. Dáti životu pravou hodnotu. Pochází-li člověk od Boha, nic nemůže býti cílem jeho bytí nežli Bůh.

Na otázku: Co jsi? odpovídám: Jsem člověk. Na otázku: Čí jsi? — Jsem Boží.

Dante končí svoji Commedii verši:

Ma già volgeva il mio disiro e il velle

si come ruota ch' egualmente é mossa

l'amor che muove il solle e l'altre stelle

Vůle básníkova pohybuje se úměrně s vůlí Boží jako dvě kola točící se stejným směrem a stejnou rychlostí. Dvě krajnosti jsou nebezpečny člověku: nepředbíhati, nezpoždovati se. Dvojího bludu se má vystříhati. První blud je v tom, že člověk Boha nedbaje vlastní silou chce dobýti, co považuje za svůj cíl. To je titanism. A druhý blud je v tom, že se člověk vzdává své vůle v domnění, že nemůže na svém osudu nic měniti. A to je fatalism. — Pravda je uprostřed.

Člověk náleží Bohu, ale Bůh ho nezbavuje svobody. Radostné uspokojení cítíme, vykonali-li jsme svoji povinnost. Výčitkami jsme štváni, jednali-li jsme špatně. Již tato denní zkušenost se jeví jako důkaz, že jsme svobodni. Voláme-li: Buď vůle tvá! nevzdáváme se své svobody. Bůh nás vede, ale netáhne. Řídí, ale nenutí. Prikazuje, ale nespoutává. Jsme synové, ne otroci. Dědici, ne vyhnanci.

A tak proti prvnímu bludu stojí pravda: Bůh tě vede! Proti druhému: Jsi svoboden!

A rada: Tak doufej, jako by všechno záleželo jenom na Bohu! Ale tak bojuj, jako by všecko záleželo jenom na tobě!

Dominik Pecka.

Stránky „Života¹⁴, ve kterých světice vypisuje svůj pobyt v klášteře v prvních letech, svědčí o ohromném vnitřním štěstí. Skládala sliby s takovou radostí a rozhodností, že se jí ještě v pozdním věku při vzpomínce na tu chvíli zalévají oči slzami. Pán ji odměňoval za její rozhodnost, ale zároveň ji připravoval na chvíle příští, které ve dvou směrech byly proniknuty trny.

Terezii nesvědčila změna prostředí a života a těžce se roznemohla. Vedle srdeční vady sužovaly ji jiné těžké choroby, takže často upadala v bezvědomí a omdlávala bolestí. Musila být odvezena z kláštera ke slavnému lékaři, ale nemoc se nelepšila. Trpěla tak krutě, že se divila, jak jen mohla snést tak veliké utrpení. Lékaři se již vzdali vši naděje na její uzdravení. Prudkost srdeční vady a silné nervové nemoci působily jí pravé mučednictví. Ale vše snášela s radostí a odevzdaností do vůle Boží, nacházejíc sílu v četbě knihy Jobovy a v modlitbě, jež jí byla obzvláštní posilou. Zpovídala se často. Konečně jí byla udělena svátost posledního pomazání. Všichni, kteří stáli kolem jejího lože, očekávali konec života a modlili se: „Věřím v Boha.“ Ale nemocná nechápala nic. Chvillemi ji již považovali za mrtvou a připravili pro ni v klášteře hrobku. V jednom klášteře již za ni jako za mrtvou sloužili mši svátou. Ale Terezie se v té chvíli nejhorší obrátila se vši vroucností o pomoc ke svátému Josefu a byla vyslyšena. Ta, kterou pokládali všichni za odsouzenou zemřít, se zázračně uzdravila.

„Po oněch čtyřech dnech, kdy moje nemoc dostoupila vrcholu, bylo mi tak, že ví pouze Pán, jaká nesnesitelná muka jsem cítila. Jazyk byl rozkousán na kousky. Poněvadž jsem ničeho nejedla a byla velmi zesláblá, stáhlo se mi hrdlo, až jsem se dusila, takže jsem nemohla polknouti ani vody. Zdálo se mi, že mám všechny údy vymknuty, že jsem duševně úplně pomatena. Muka oněch dnů dodělala mne tak, že jsem byla celá zkroutená v klubko. Nemohla jsem pohnouti ani ramenem, ani nohou, ani rukou, ani hlavou, a když mnou nehýbaly, byla jsem jako mrtva.“ (Život, 41). Terezie byla dopravena od sestry do Avily do domu otcovského. Na začátku zimy r. 1537 odjela k sestře, u níž pobyla devět měsíců. Pak odjela do domu otcovského, odkud na neděli Květnou r. 1539 se vrátila do svého kláštera, ovšem ve stavu zuboženém: „Tu, již očekávaly mrtvou, přijaly živou; tělo mé však bylo horší než mrtvé, takže už pohled na ně zabolel. Nemohu ani vypovědět, jak nevýslovně jsem byla zesláblá; byla jsem jen kost a kůže.“ (ibid. 42)

Když byla odvezena z kláštera na venkov k sestře, neboť nedaleko bydlil lékař, který ji měl léčit, dostala od svého zbožného strýce knihu o modlitbě sebranosti, nazvanou „Třetí Abecedář“ od P. F. Osuny. Tato kniha stala se jí studnicí poznání a učila ji přijímati od Pána s láskou a trpělivě všechno, co na ni bude sesíláno i kdyby to bylo sebehroznější. Pán jí dal dar slzí a lásku, takže se brala cestami v knize naznačenými. Udělil jí i milost modlitby spojení, která sice trvala vždy jenom chvíli, ale „zůstavila tak veliké účinky, že se mi zdálo, že mám celý svět pod nohama... Snažila jsem se, seč jsem byla, zpřítomnit si v sobě Ježíše Krista, naše dobro a Pána našeho.“ (ibid. 30-31) Tu a tam se snažil ďábel rozrušovat její duši, ale se žádným zdarem tak nečinil. Terezie rostla ve ctnosti, mohutněla její vnitřní krása, která uchvacovala všechny, a která působila i na obrácení jednoho kněze, jenž žil špatným životem. Modlitba, četba, častá svátá zpověď a ta trpělivost v utrpení zkrášlovaly tak její duši, že se v ní rodily nové ctnosti. Úzkostlivě dbala, aby byla ke každému spravedlivou a nikomu neublížila. Její lítost, urazila-li Boha, byla nesmírná, takže se ani neodvažovala modlit, aby neurazila Boha. Vyplakala hojně slz a bděla přísně nad svým svědomím.

Když na přímlovu sv. Josefa se začala tišit bolest a hojit nemoc, Terezie stála duchovně na stupni dokonalosti velice vysoko. Milovala Boha celým svým srdcem a zdálo se jí, že by mohla říci se sv. Pavlem: „Nežiji již já, ale ty, Tvůrce můj, žiješ ve mně.“ A přece měla znovu klesnouti.

Užívám toho slova klesnouti ve smyslu, v jakém ho častokrát užívá ve svém „Životě“ světice sama. Není možno myslití jím těžký hřích, ale sestoupení s vyššího stupně dokonalosti na nižší stupeň. Sv. Terezie oplakává horkými slzami lehké hříchy a má pro ně co největší odsouzení. Tak hluboce cítila velikost a lásku Boha hodného nade vše milování.

Po těžké nemoci otevírá se před člověkem úplně vyčerpaným nový život a on chce vychutnat všechnu jeho sytost, vyžití všechnu jeho krásu, která ho přímo oslňuje. Ten život, který již zapadal, opět se ukazuje v nových, nádherných barvách. A člověk, sotva se vlekoucí vztahuje po něm obě ruce, jimiž by jej chtěl celý obejmouti. Není tudíž divu, že se

Terezie po svém uzdravení radovala, a že leckdy ve své radosti se rozptylovala. Že ráda scházela do hovorny, kde na ni čekali její příbuzní, radující se z jejího uzdravení, že s nimi mnoho rozmlouvala, bavila se. Ale tím byla odváděna od samoty a mohlo se lehce státi, že by se jí znelíbil život v klášteře. Rozhodně vnitřně nerostla, spíše naopak, klesala.

Cesty Prozřetelností člověku vyměřené jsou podivuhodné. Bůh, který vše vidí a vše ví, minulé, přítomné i budoucí, vede člověka a často jediné nastoupení určitým směrem má rozhodující význam pro celý život. Takovou prozřetelnostní cestou svaté Terezie byla cesta k loži těžce nemocného otce, u něhož se setkala se zkušeným zpovědníkem. Neboť tím setkáním byl dán směr celému životu řeholnice, základ k jejímu růstu a zároveň základ k její mystice, jíž bylo zachráněno tolik duší. Východiskem k dokonalosti jest u sv. Terezie jako u ostatních světců přemáhání vášní. Ale sv. Terezie je káže přemáhati modlitbou, jež je aktem lásky. A P. Varron ji první uvedl na tuto cestu.

Ačkoliv život, kterým žila světice od svého setkání s P. Varronem až do své konverse, byl hrozný, přece nikdy neopominula splnití příkaz, který jí byl jednou dán. Zpovídala se každých čtrnáct dní a pokračovala ve vnitřní modlitbě. V tom světle ovšem, neboť zpovědí a modlitbou se rozšiřují a zesilují světla v duši, zahlédla v pravém stavu krásu a dobrotu vznešeného Krále duší, jeho neskonale milosrdství a jeho nevystihlou lásku a zároveň svoji vlastní malost, jež ji poutala ke světlu, od něhož se nedovedla odtrhnouti. Neboť dále sestupovala do hovorny, kde na ni čekali její známí a známé, jež oslňovala i svým zjevem — bylať krásná — i svými hovory plnými ducha. Tak podléhala tomuto zvyku, že se zlobila, když jedna zbožná řeholnice ji varovala, chápajíc plně nebezpečí tohoto zvyku pro duchovní život. Omlouvala se sama před sebou a před svým otcem svou rekonvalescencí a svou slabostí, která jí ostatně nikdy neopouštěla. Ovšem Bůh jí časem intenzivněji ukázal marnost jejího počínání a nedovoloval jí, aby úplně sešla s pravé cesty. Zjevil se jí jednou při zábavě s jistým šlechticem sám Spasitel a „dával jí najevo, že ho to bolí. Viděla jsem ho, praví, očima duševními jasněji, než bych ho mohla viděti očima tělesnými a zjev jeho se mi vtiskl tak hluboko do paměti, že se mi zdá, jako by dnes ještě stál přede mnou, ačkoliv je tomu více než šestadvacet let.“ Jindy opět viděla něco jako velikou ropuchu, která se blížila, ale mnohem větší rychlostí než obyčejná zvířata (ibid. 52, 53).

Slovo dualism charakterisuje dobře tehdejší život řeholnice. Chtěla v sobě smířiti Boha se světem. Poněvadž se modlila, cítila nízkost tohoto počínání. Často se vrhala před křížem a hořkými slzami a vroucími slzami odprošovala Pána a litovala. Ale byla tak slabá, že opět klesala. Těžce se usebírala v modlitbě, nemohla vypuditi myšlenky na cizí osoby, s nimiž se stýkala. Toužila po horách, na které dříve vystupovala, po vnitřní radosti a pokoji, jež ji dříve zalévaly. Když si později vzpomínala na ten život, nemohla se ubrániti slzám. „Byl to život tak nedokonalý, že jsem skoro ani nedbala všedních hříchů. Mohu říci, že takový život jest z nejbolestnějších, jaký dle mého názoru si můžeme představit. Ani jsem se nekochala v Bohu, ani jsem neměla radosti ve světě. Oddala-li jsem se radostem světským, zbolelo mne, když jsem si vzpomněla, co dlužím Bohu. A obírala-li jsem se Bohem, zneklidňovaly mne náklonnosti světské. Je to život tak bolestný, že nevím, jak jsem jej mohla přetrpěti měsíc, neku-li tolik let“ (ibid, 63.).

Nuže, ten stav trval plných patnáct let. Klesání bylo vystřídáváno stoupáním, světská radost byla placena bolestí. Terezie vystupovala těžce na výšiny Karmelu, a sotva dostoupila určité výše, zřítla se. Znova vykročila, dostoupila určitých výšin a opět se zřítla. Ovšem, nehřešila těžce a pak milosrdství Boží užívalo i té její bolesti k dobrému. Tak se stalo, že jednou vykročila, dosáhla určitého stupně a již se nezřítla.

Boj, který vede duše, čistší její stránka, s vášněmi, bývá velice vyčerpávající. Po útoku dostavuje se často klid, který ukolébává duši, uspává ji a zatím se připravují vášně k novému náporu. Jest třeba ustavičné bdělosti a je třeba vroucích modliteb. Jimi se udržuje bdělost a v jejich světle duch poznává všechny lsti nepřítelovy. Jest jimi zároveň posilována láska a vzněcována touha po svatosti, Terezie, ať jí působilo usebrání v modlitbě obtíže sebevětší, ať byla od nich sebevíce odpuzována, přece vždycky opět a opět, den po dni poklekala před Ukřižovaným, modlila se, odprošovala ho, plakala a umiňovala si, že pro něho zanechá svých špatných zvyklostí. Znovu a znovu se zapalovaly její rány, ale tou citlivostí a bolestí byla chráněna před úplnou vyprahlostí a před úplným pádem.

Byl v klášterní oratoři obraz Ukřižovaného, jehož tvář vyjadřovala nesmírnou bolest. Bylo možno vyčísti z ní celou hloubku Kristova utrpení pro duše a zahlédnouti propast jeho lásky k nesmrtelné duši. Před ním poklekávala a

jednou, když cítila tíže než jindy celou zoufalost svého stavu, vrhla se před obraz s nadějí a s prosbou, vroucnější než dříve, aby konečně ji vysvobodil Spasitel z její bídy. Její naděje v té chvíli odvrhla veškeré spoléhání na vlastní síly lidské a upjala se jen a jen na Boha. Dlouho mluvila k Ukřižovanému, prolévajíc slzy a cítila novou sílu. Od té chvíle oddávala se s radostí vnitřní modlitbě. Představovala si Krista osamělého, v zahradě se modlícího, přemýšlela o jeho utrpení. Její touha prodlévati s Bohem se zvyšovala a tím se umenšila touha prodlévati s lidmi. Pociťovala vnitřní slasti a útěchy, kterých již dávno nepociťovala. „Přihodilo se mi, praví, že představa, o níž jsem se zmínila, a jež mne přibližovala Kristu, a často i při četbě že mne rázem pronikl pocit přítomnosti Boží, takže jsem nemohla nijak pochybovat!, že Bůh dlí ve mně, nebo že jsem celá pohřížena v něm.“ Svatá Terezie to zove „mystickým bohoslovím“ (ibid. 74). Bylo jí tehdy přes 40 let.

Tím začínala její konverse, která zanedlouho byla dokončena. Začínal nový život, ale nebyl to již život Terezie, nýbrž život Boha v Terezii. Zvolna zesilovala jistota Boží přítomnosti a mizel vnitřní neklid. Ovšem pokušení stále ještě dorážela a leckdy jí na-padlo, není-li ta její vnitřní slast dílem ďábla, který ji chce zaslepiti a oslabiti. Chtěla míti úplnou jistotu a toužila více než jindy po zpovědníkovi, jemuž by se svěřila. Její touha nebyla hned splněna. Prostřednictvím jednoho zbožného a dokonalého šlechtice setkala se se zkušeným jesuitou Kašparem Duzou, ale ten ji nechtěl vyzpovídati. Nabádal ji jako silnou duši, již v ní viděl, aby v ničem neurážela Boha a rázem vytrhla z duše, co ji snižuje. Terezie naopak cítila, že to nelze, poněvadž „ty prostředky byly pro duši dokonalejší“ a ona, ačkoliv „pokročila v milostech Božích, byla dosud na počátku ctnosti a umrtvování“. Zaléval ji proto smutek, který bývá často nebezpečným nadějí, ale který nezničil odvahy Terezie. Byla totiž přesvědčena, že velikou silou pro duši jest styk se svátými a dokonalými osobami a proto se stýkala a svěřovala dále onomu šlechtici, který jí dodával odvahy, ukazoval jak přemoci ďábla.

Dr. Josef Krlín.

KARMEL

Dokončení.

A ne že by karmelitáni byli jenom ukázali misijní cestu, oni jí také sami šli. Když byli na první generální kapitule v Římě (květen 1605) zavedeny misie do řádu, tu se všichni rokující otcové, počínajíc generálem, přísným to otcem Ferdinandem svaté Marie, zřekli svých úřadů a příslušných hodností, nabídli se k tomuto dílu a také se mu zjevně věnovali. Již za života sv. Terezie bylo na naléhání P. Jeronýma Gratiena několik řeholníků posláno do Konga, ti však zahynuli při ztroskotání. Pokud se týče sv. Jana od Kříže: osobitý ráz „karmelských misí vyznačil, když na kapitule v Almodovar r. 1583 požadoval pro ty, kteří by tam byli posláni, bytí úplně vyhovující „apoštolskému“ rázu a nejenom „činné“ jejich řádu. Synové poslechli světce. Dějiny ukazují, jak r. 1610 se tři bosí karmelitáni odebírají do Persie, „dbal i přes nebezpečí smrti, které je obklopovalo v protestantském Německu a v polodivokém rozkolnickém Moskevsku, každé řeholní pobožnosti a neochabující v přísnostech řehole, spíše Boží andělé než smrtelní lidé. „Řeklo by se,“ dodává dějepisec, „že modlitba a kajícnost jdou společně dobývat duší.“ (P. Berthold, C. D.: Histoire de la Mission de Perse, Bruxelles 1885.) Jsou následováni nebo aspoň podněcováni nejduchovnějsími řeholníky řádu: ctihodným otcem Janem Ježíše Marie, obráncem a prvním dějepisecem misí, kterého Bossuet nazývá „velkým bohoslovcem a velikým mystikem“; ctihodným dominikánem Ježíše Marie, vrchní ředitel misí pro celou církev, od něj máme několik duchovních spisů; ctihodným Tomášem Ježíšovým, autorem slavného spisu „De procuranda salute omnium gentium“ a velmi významných pojednání o rozjímání; Filipem Nejsvětější Trojice, převorem noviciátu v Goa a visitátorem karmelitánských misí na východě, jehož jméno nese jedna Summa mystické bohovědy; Antonínem Duchou sv., biskupem angolským v Kongu, spisovatelem „Mystického vůdce“.

Za rozmachu rychle za sebou následovala založení klášterů. Zmiňme se o některých. R. 1611 byl v Ormuzu založen klášter, který r. 1622 zničili Angličané a Peršané, po desíti letech byl však zase díky šachově pomoci obnoven; v Goa byl r. 1620 vystaven pověstný klášter, kdež žili bl. Diviš a Redemptus, než odešli na Sumatru skliditi mučednickou

palmu; misie v Mezopotamii byla založena r. 1623; v r. 1631 se P. Prosper zase ujal hory Karmelu a zbudoval tam svou poustevnu. Dnes bosí karmelitáni misie v různých končinách světa (Indie, Mezopotamie, Sýrie, Kolumbie).

Karmelitán nesoucí až na kraj světa hřejivé a živoucí světlo svého rozjímání duším dychtivým po pravdě a po spojení s Bohem je věru synem Eliášovým, „prorokem podobným ohni a jehož řeč je jako planoucí pochodeň," čteme ve Starém zákoně (Eccli).

V

Liturgie bývá obvykle vymezena jako „souhrn obřadů a výrazů, které církve přijala za své pro vnější uctívání Boha“.

Reforma Karmelu přijala římskou liturgii, k níž jest připojeno proprium řadových světců a světic. Kromě toho ceremoniál předpisuje, aby se řeholníci při mši sv. modlili „Zdravas, Královno" (před posledním evangeliem) a aby jev sobotu a v předvečer každého mariánského svátku slavnostně zpívali shromážděni okolo oltáře, se svícemi v rukou a oblečení v bílých pláštích. V sobotu se také slouží záslibná mše sv. Panny Marie Karmelské a tato mše má být zpívána. Omezujeme se na zaznačení mariánských zvláštností, které, jak jsme již řekli, jsou z třináctého a čtrnáctého století.

Karmelitáni mají po příkladu sv. Terezie a sv. Jana od Kříže velikou úctu a velikou lásku k „Opus Dei“ — k „Dílu Božímu", které každého dne zbožně a vážně slaví podle klášterních zvyků. Vědí, že život rozjímavý a klášterní se vzájemně živí a podporují a že v Karmelu — možná že více než kde jinde, se klade zvláštní důraz na druhý rys z dvojice podstatných rysů Božích služeb: úkon klanění a účinná příprava k láskyplnému rozjímání. Jako je nejsvětější obětí středem a vzorem mystického života karmelitánova, tak Hodinky jsou jeho podporou a živí jej svým životem modlitby.

Pravíme, že modlitba církevních Hodinek výborně připravuje na rozjímání, poněvadž je zcela přiměřeným prostředkem k dosažení cíle. Pění žalmů, jehož pokojný rytmus sbírá hloubky duše, obsahuje jedinou mluvu hodnou přivolati Ducha svátého. Propast volá propast.

Slavná reformátorka byla hluboce oddaná liturgii: „Jsem dotčena velikostí všech církevních obřadů," píše ve svém Životě. Tisíckrát by podstoupila smrt, jen aby mohla dbáti nejmenšího obřadu.

Církev jest „tajemným tělem" Kristovým, jež se liturgií zázračně stává přístupným smyslům. A pak není „Noci“, „Veliké temnoty", která by tak pohlcovala duši, že by často nemohla spatřiti svatě Lidství Spasitelovo. Svatá Terezie to tvrdí na četných místech, neboť chce za každou cenu uvarovati ty, kteří myslí, že „jest lépe nezabývat se ničím jiným než božstvím a nechati stranou všechno tělesné". — „Žiti odděleně od tělesnosti a ve stálém objetí lásky jest dobré pro andělské duchy, ale to není pro nás ve smrtelném těle,“ čteme ještě v šestém Příbytku. Může se státi, že některá duše se pozná nemohoucí podobného cvičení — prohlašuje světice o něco dále, „v tom by byla na omylu, když by řekla, že se nemůže zastaviti u těchto tajemství ani si je často přivolati na mysl; to zvláště v dobách, kdy je katolická církev oslavuje".

Bylo by zajímavé studovati, jak liturgický život u sv. Terezie rámoval, abych tak řekl, její mystický život. Kromě toho, o čem jsme se právě zmínili, připomeneme jenom, že Pán Ježíš jí podle horlivosti vložené do oslavování velikých křesťanských svátků odpovídal mystickými milostmi velmi vznešenými, když jí ráčil ve výročí svého umučení dáti chuť své drahocenné krve nebo když jí o Božím hodě svatodušním seslal Ducha svátého v podobě holubice. Tato poslední milost byla udělena sv. Marii-Magdaleně z Pazzi, jakž dosvědčují čtení karmelitánského breviáře na den dvacátého pátého května.

Náklonnost sv. Jana od Kříže byla neméně hlubokou.

Svatá Terezie nám v popisu života světce a jeho druhů v Durvelo mimochodem, ale velmi vhodně ukazuje podíl liturgie na jejich životě modlitby. Píše: „Po Jitřních hodinkách vůbec neodcházeli, ale zůstávali na témž místě v

modlitbách až do Primy." (Zakládání kap. XIV.) Sv. Jan od Kříže tedy byl jako jeho první synové věrným a pozorným vůči Dílu Božímu.

P. Bruno a Jesus Maria, bosý karmelitán v Paříži.

OBĚŤ NOVOZÁKONNÍ

Mše svátá, jak dnes se slouží v celé církvi (i v obřadech východních), vyvinula se z prvotního typu, jenž existoval v celém křesťanstvu od třetího do pátého století a prodělával po staletí dlouhý vývoj. My si ovšem budeme všimati dnešní mše podle obřadu římského, objasníme si mešní modlitby a úkony kněze po stránce historické a neopomeneme ani mystického výkladu svaté oběti, kterou se tajemně obnovuje nejenom smrt, nýbrž i celé vykupitelské dílo Páně.

Už v prvních stoletích dělili mši na dvě části. První části mohli se účastniti křtěnci a kajícíci, druhá byla vyhrazena pokřtěným, údům církve. Snad to byly ze začátku dva obřady od sebe oddělené, později byly spojeny v jednotu. V takovém shromáždění křtěnců a kajících zpívaly se hymny a žalmy, četlo se Písmo sv. Starého i Nového zákona a vykládalo evangelium. Po homilii byli propuštěni křtěnci, kajícíci, pohané a začalo vlastní liturgické shromáždění, mše. Tak můžeme rozdělit dnešní mši na mši katechumenů od začátku až do evangelia nebo credo včetně a na vlastní mši čili mši věřících od offertoria až do konce.

*

Znaje svou nehodnost připravuje se kněz na stupních oltáře k vznešenému úkonu, ke vstupu do novozákonní svatyně — k oltáři Božímu. Dychtí po čistotě duše, zbavené hříchu a ozářené milostí a jeho touha mu klade do úst slova touhy žalmistovy, jenž by se rád vrátil k oltáři na svátou horu chrámovou v Jerusalemě. Je to vroucí prosba kněze i lidu o Boží pomoc proti všemu, co člověka Bohu odcizuje, mate a odvrací od svaté oběti, je to slib obětujících, kteří si umiňují chváliti Boha za vyslyšení modliteb, jež s důvěrou očekávají. V dominikánském obřadě je to výkřik radosti a vděčnosti vůči dobrotě Boží, kterou mešní oběť připomíná: *Confitemini Domino quoniam bonus! — Quoniam in saeculum misericordia eius!* Chvalte Pána, zpívejte mu bez ustání, vždyť je tak dobrý! Jeho milosrdenství je věčné!

Hned nato pokořuje se kněz i lid a vyznávají Bohu i svatým svou vinu. Je to zvyk, sahající až do dob apoštolských. Kněz se při tomto vyznání své viny hluboce sklání, vzpomínaje na tíži hříchů, kterou vzal Kristus na sebe při svém příchodu na svět a tak hluboce se ponížil, aby mohl přinést pravý mír. Později vykládali vyznání hříchů hluboce skloněného kněze jako náznak úzkosti a modlitby Páně na hoře Olivetské. Ještě při vystupování k oltáři prosí kněz znovu o odpuštění hříchů a s oddanou důvěrou líbá oltář, symbolického Krista, uctívaje tak zároveň i světce, jejichž ostatky oltář kryje.

Dříve zpívala schola cantorum při průvodu kněze a jeho asistence k oltáři žalm. Z toho zbyla jen část žalmu, antifona a Sláva Otci. Je to tak zvaný introit (u kartusiánů a dominikánů synekdochicky officium — služba Boží, tj. její začáteční část místo celku, celé mše svaté). Jeho žalm bývá často, zvláště v moderních mších nahrazen jiným textem Písma sv. Dokud nebylo stupňových modliteb, začínala mše introitem. Odtud si vysvětlíme názvy mnohých nedělí. Byly pojmenovány podle začátečních slov svého introitu.

Introit vyjadřuje vždy po určité stránce myšlenku svátku či doby církevního roku, úmysl, v jakém církev toho dne svátou obětí koná. Je proto zlořádem vynechávati zpěv introitu při zpívané nebo slavné mši svaté, kde by se bez nepřekonatelných obtíží zpívat mohl, jako je vůbec zlořádem vynechávati nebo „odrecitovati“ části mešního propria, ponejvíce chorální. Chorál je úřední zpěv církve.

církvi, ve chrámu měl by tedy míti domovské právo. Ale — jaká ironie — nevypoví-li jej ředitel zpěváků leckde docela, odbývá jej často věru macešsky. Raději moderní vícehlasý zpěv, raději nějaký malý koncert bez ohledu na to, slouží-li

kněz mši svátou třeba ve fialovém rouchu kajícího smutku... Tím se přilákají do kostela lidé... Opravdoví katolíci také? Sentire cum Ecclesia?

Mystický výklad vidí v introitu úpěnlivé volání lidstva po příchodu Vykupitele (levá strana oltářní, kde kněz introit recituje, značí dobu před veřejným vystoupením Kristovým), později vykládali jej jako předvedení Spasitelovo před Anáše a neohroženou řeč Kristovu před tímto židovským veleknězem.

Plni pokory u vědomí své hříšnosti a slabosti prosí hned nato kněz i lid nejsvětější Trojici o slitování, Kyrie je zbytkem dlouhých litaní, jež se zpívaly na začátku mše svaté. Slyšíme je na Bílou sobotu a o vigílii svatodušní, kdy nahrazují introit. Kyrie eleison. Jako by staří patriarchové volali o smilování k Bohu trojjedinému ! Spojme se i my s jejich voláním k nebeskému Otci, jenž je v Kristu i naším otcem a my jeho dětmi, k Bohu Synu, jehož krví jsme vykoupeni a jehož bratry jsme se stali, k Duchu svátému, jenž vlitou láskou z nás učinil dítky Boží.

P. Tomáš M. Dittl O. P.

ŽENA-MANŽELKA

Kdyby Zjevení obsahovalo pouze zprávy o stvoření první dvojice lidí, už to by stačilo k označení jeho božského původu. Ze zmatků dnešní praxe v manželství a feminismu dlužno vrátili se až tam pro spasná světla a spolehlivé direktivy.

Žena byla stvořena, aby nebyl muž sám. Kdyby mu nebyla rovnocenná, jeho samota nebyla by vyplněna. Muž ji vítal jako kus sebe sama: Ejhle, kost z kostí mých, tělo z těla mého. Jen rovnocenná bytost mohla ho chápat.

Měla mu být „socio“, družka, „adjutorium simile“, pomocnice podobná jemu a s ním obrazu Božímu. Pomoc a podpora bytosti fysicky slabší mohla býti podstatně v její radě.

Vše to předpokládá ženu statečnou, silnou duševně. Pro pořádek ve dvojici ponechal Stvořitel mlčky primát prvostvořenému, když byl dvojici rovnocenné, harmonické, doplňující se požehnal a zakázal rozlučovati, co sám byl spojil. Ženu dal pod moc muže až za trest jejího zneužití rady.

*

Chválu ženy statečné píše Duch sv. v Přísloví 31, 10—31. Její vlastnosti mají se odnášeti k trojí úloze její: býti družkou, pomocnicí či podporou a proto rádkyní.

Její síla jako družky rovnocenné a přec podřízené je v její něze, mírnosti, sladkosti, dobrotivosti a trpělivosti: odměňuje muži dobrým a ne zlým po všechny dny života svého; otvírá ruku k nuznému a vztahuje dlaně k chudobnému; i na smrt se usmívá a může se usmívat v den nejposlednější; zákon milostivosti jest na jazyku jejím.

Je muži pomocnicí a podporou: důvěřuje se v ni srdce muže jejího; pracuje dle umění rukou svých; chleba zahálčivě nejí; i v noci vstává, když toho dům vyžaduje; kupuje a prodává samostatně, uváživši, že dílo její je dobré a tak vlastním přičiněním rozmnožuje blahobyť rodiny; rozdílí pokrm a obstarává šat pro rodinu, i sebe rozumně zdobí; výtěžkem rukou svých samostatně vládne. Je však také rádkyní: přepásává silou bedra svá, má-li raditi proti vůli mužově, vztahuje ruku k silným věcem, veřejným, pozdvihuje hlas varovný v důležitých záležitostech, i když ruka její drží vřeteno. Slovnatý je v branách muž její a sedá s radními země, muž té, jež otvírá ústa svá k moudrosti. Za to ji muž její chválí; dochází k přesvědčení, že taková žena je nad bohatství; že klamná je milost a marná krása, ale žena bojící se Hospodina ta chválena bude.

*

Ze všech způsobů družnosti, podpory a pomoci je rada nejcennější; ponechává nám naši důstojnost, pomáhá skrytě: bystří naši inteligenci, hýbe naší vůlí.

Na ženě jest raditi, na muži rozhodovati.

První žena zradila poslání, k němuž byla stvořena. Zpronevěřila se své roli inspirátorky, rádkyně: prostřednictvím těla dala se v područí zlého ducha a radíc muži ke zlému, vrhla člověčenstvo v nebezpečí ztracení.

Odtud až do Panny Marie žena po celém světě a jen s kusými výjimkami, jež jsou buď předobrazeními nebo potvrzují pravidlo, ztrácí svou trojí důstojnost a vliv manželky. Muž ponížívá svoji družku na předmět své rozkoše, obklopuje se pýchou samoty; odsoudiv ženu k nevědomosti, je bez pomocnice a sám v oblastech myšlenky a práce; rozhoduje sám, bez její rady i proti ní a dopouští se tak i odsouzení Boha (Pilát).

Přichází Maria, Návrat spasení našeho.

Maria — manželka?... Zdá se, že nemá co říci, patříc na panického Josefa u svých nohou a ne po svém boku... A zatím — Ona má říci všechno a praví to tak, že jsme oněměli.

Opak Evy, vyňata ze zákona přirozenosti, z pout tělesnosti, uniká moci zlého ducha výsostným, svrchovaným způsobem: Snoubí se s Duchem svatým. Úžas, tajemství. Poklekněme!

Choť Ducha svatého... Jak, probůh, tato dívka zalidní Boží samotu ?

A přece se zdá, jako by Bůh, jenž mohl tisíci jinými způsoby spasiti svět, byl příliš sám k tomu dílu, jako by jí potřeboval!

Maria chápe Jeho myšlenku Vykoupení, přijímá ji za svou, podpírá ji nejvyšším utrpením a obětí, jaké je člověk schopen, bolestí mateřskou. Nejsvětější Trojice přijímá její společenství na největší myšlence, jaká kdy byla, na Boží myšlence Lásky.

Maria je družkou Boží; je podporou dítěti Ježíši a pomocí jeho až pod ten kříž a hrob; je sladkou inspirátorkou Divotvorci.

Právě v roli rádkyně jako by měla svou odměnu. Tato její důstojnost je rozšířena na celý svět. Je Stolicí moudrosti pro muže, nesmrtelným vzorem žen. Její rady jsou šepot Ducha svatého. Choť Jeho, vládne statkem Jeho, má v ruce svých všechny Jeho milosti; stává se Branou nebeskou.

*

Choť Ducha svatého je nejdokonalejším vzorem manželky.

Křesťanská manželka nemůže státi výše, než je-li snoubenkou myšlenky mužovy. Křesťanské myšlenky křesťanského muže: uskutečňovati království Boží na zemi.

Každá jiná myšlenka ústí na konec v té, jak vyrobiti smrtící bomby; pak ale nadarmo ženy rodí děti. Žena, kterou snoubí s mužem myšlenka jiná než praktické křesťanství, je nesmyslná, převrácená, z kořenů vytržená. Spěje k smrti a vrhá tam rodinu i společnost lidskou.

Manželství dle těla lidského má dva cíle.

První je rodina, pokračování lidského rodu, jenž Kristem vykoupen má tvořiti království Boží na zemi, předchůť království nebeského. Křesťanská manželka má sloužiti velkodušně, pokorně, odevzdaně a statečně tomuto cíli. Veliká, posvěcující myšlenka království Božího v duších dětí přiblíží ji Marii a jen tak budou děti její plozeny méně z vůle muže a z vůle krve a více z Ducha sv.

Druhotný cíl tělesného manželství je ukojení žádostivosti. Tedy lék, ne podnět. Co chce křesťanská manželka s koketní módou ? Jak bude pomocnicí mužovou v boji s tělem? Jak bude moci býti jeho rádkyní, jeho svědomím, je-li její vlastní svědomí tupé?

A přece má přinášeti muži svému „dobro a ne zlo po všechny dny života svého“: Declina de malo et fac bonum... Má se opásati i silou a v čas potřeby zahřmíti s prorokem: Běda těm, kteří dobro jmenují zlem a zlo dobrem!

Toť úlohou všech žen, od manželky dělníkovy do ženy ministrovy.

V propastech duchů ozývá se volání po ženě — družce, pomocnici, opoře, rádkyni; chvěje se v něm touha po manželství duší, jež živé i životodárné je možno jen mezi křesťany. Svět, který vykolejil ke své záhubě vinou pyšného, odbojného, Boha neuznávajícího rozumu mužova, bude musít býti uveden na cestu k spáse pomocí ženy; ne její prací vedle muže a místo muže a po mužsku, ale prací v duši mužově a skrze ni. Jako pomocnice mužova, aby ho nenechala osamělého v práci, je-li stavitelem, nepotřebuje žena studovati architekturu; její intuice jí poví, sta- ví-li muž dům Boží nebo věž babylonskou. V prvním případě její vroucí zájem dá mu netušených inspirací pro celek i detail, ve druhém bude jeho neutuchajícím, nepokojným, bolavým svědomím.

A tak všechna její družnost a pomoc i podpora bude v její inspiraci a radě, kterou ona i neporušenou intuicí i křesťanským úsilím čerpatí bude z Ducha sv.

Zdá se, že se ohlašují daleké červánky křesťanského matriarchátu světa. Kdo ví? Množí se znamení? Života druh končívá, kde počal, u matky. Marií nám život počal. Maria vše k sobě přivede, aby podala Bohu. Toť Žena usmívající se smrti vstříc.

B. Dlouhá.

MYSTICKÝ ŽIVOT

Nechci předbíhati milost Ducha sv., ani uváděti do života mystického ty, kteří doň mají ještě nesmírně daleko, nýbrž chci osvětliti, co jest to mystický život, o němž se dnes tolik píše, abych mnohého uvaroval bludu a aby konečně bylo dáno aspoň všeobecné poučení o otázce, jež dnes hýbe tolika myslami.

1. Život nadpřirozený a život mystický.

Život nadpřirozený a život mystický nejsou pojmy souznačné. Positivisté se velmi mýlí, když myslí, že mysticky žije každý, kdo žije nadpřirozeně.

Než i křesťané jsou v mnohém omylu v této otázce. Kolikrát si myslí lidé zcela zaujatí shonem a prací a kteří z náboženství mají jen určité výkony, že každá trochu zbožná osoba je mysticky zanícena.

A ještě jemnější omyl! Vizte dvě osoby duchovně žijící. Obě se snaží po Bohu. Mají však různé povahy a různé vychování. Majíce různé povolání, jdou různými cestami. Jedna považuje svůj duchovní život za jakousi mravní kázeň, stále více a přesněji zachovávanou. Druhá považuje svůj duchovní život za obcování s Bohem živým. Prvá duše postupuje rozjímáními metodickými, jež řídí přesné zpytování svědomí, praktickými předsevzetími, aby napravila své mravy a odstranila své chyby. Druhá osoba žíví svou duši vnitřní modlitbou prostší a volnější, zcela zaujata svým Bohem, s nímž se chce spojovati stále větší láskou.

Prvá zdá se užívatí jen milosti pomáhající, jako by očekávala od své iniciativy, své energie, své ukázněnosti dosažení svatosti. Druhá žije svůj duchovní život v provádění ctností vlitých, božských i mravních. Askese první osoby lehko by sváděla k mylnému domnění, že duchovní život druhé osoby je mystickým zanícením.

Ale, mystický život to ještě daleko není. Ten začíná teprve nadpřirozeně trpným stavem.

2. Trpná stránka darů Ducha sv. a mimořádných milostí.

Jest však dvojího druhu ona nadpřirozená trpnost. Jest trpnost darů Ducha sv. a trpnost charismatická neboli mimořádných milostí povahy zázrakové.

Vysvětlení. Každá duše ve stavu milosti posvěcující je obdařena s vlitými ctnostmi též sedmerem darů Ducha svatého.

Byly jí dány dary poznání, vědění a moudrosti, jež jsou dary pro nazírání. Vedle nich jsou dary pro činnost, to jest dar rady, a pak dary nábožnosti, síly a bázně Boží. Tyto dary směřují k životu činnému. Tyto dary jsou v nás jako vlité ctnosti různé schopnosti, různá trvalá uschopnění (habitus), schopnosti, jež se pojí se schopnostmi přirozenými, které zdokonalují a přetvořují. Avšak jsou to schopnosti rozdílné od ctností. Ctnosti jsou bezprostředním zdrojem činnosti, kdežto dary Ducha sv. jsou uschopnění k vlivu Ducha sv. Z toho vyplývá druhý rozdíl mezi ctnostmi a mezi dary. Svě zběhlosti ve ctnostech můžeme kdykoliv použít, kdykoliv chceme, kdežto v darech Ducha sv. jen tehdy můžeme jejich silou pracovat, když se to zlíbí Duchu sv., když se mu zalíbí uvést nás svým osvětlením na své cesty. Pokrok vlitých ctností odpovídá postupu našeho rozumu, kdežto v činnosti darů Ducha sv. obdivujeme přímý a bezprostřední způsob působení Božího.

Od darů Ducha sv. liší se mimořádné milosti, zázračného rázu. Sv. Tomáš je rozřídí takto: Milost poznání, jímž jest prorocství, milost slova, to jest dar řeči, a mimořádné milosti činu, dar zázraku.

Charismata neboli mimořádné dary nepatří k řádu milosti posvěcující, nýbrž k řádu zvláštnímu, tak zvaných milostí darmo daných. Nemá jich každá duše ve stavu posvěcující milosti. A naopak může je obdržeti člověk nejsoucí právě v posvěcující milosti. Ovšem Bůh je dává pravidelně svým přátelům, ale nedává tyto mimořádné dary k jich vlastnímu bezprostřednímu prospěchu, nýbrž k užítku jiných, to jest církve celé. Nejsou též měřítkem osobní svatosti osoby, jež jest obdařena těmito milostmi.

Činnost pod vlivem těchto mimořádných milostí není záslužnou, kdežto velmi záslužná je činnost pod vlivem darů Ducha sv.

Mimořádné dary mají onu podobnost s dary Ducha sv., že obojí jsou provázeny počáteční pasivitou, trpností. Tato trpnost jest ještě více zdůrazněna v darech mimořádných, neb tam je člověk pouhým nástrojem Božím.

Ale tato trpnost obojích darů neopravňuje obojí dary zahrnovati pojmem mystiky. Mystický život je pouze život darů Ducha sv. na základě života posvěcující milosti.

Nebylo by však správné zcela odlučovati tyto dary. Jest běžným zjevem, že mystický život darů Ducha sv. bývá provázen u mystiků různými mimořádnými dary, jako viděním apod. Sv. Terezie dokonce praví, že ony mimořádné zjevy vykonávaly velmi blahodárny vliv na rozvoj jejího duchovního života.

Ale mystický život nežádá si oněch mimořádných zázračných darů.

3. Vlité ctnosti a dary Ducha sv.

Mystický život je rozvoj života posvěcující milosti v duši. Láska nadpřirozená projevuje se životem vlitých ctností a životem darů Ducha sv. Bylo by nesprávné oddělovati tyto dvě formy, jimiž žije nadpřirozená láska v duši. Duše žije vlitými ctnostmi, ale proto není uzavřena působení darů Ducha sv. Bůh podává občas a to v přestávkách a jako na ochutnání působení svých darů a to kolikrát i u lidí ještě nedokonalých.

Život mystický se objevuje teprve tehdy, až působení Darů ducha sv. se stává pravidelné, trvalé a stálé. Ctnosti vlité nepřestávají ovšem nikterak ve své činnosti. Ony jednájí v přestávkách mezi mystickými návštěvami působení Ducha sv. Ctnosti nadpřirozené zůstávají základem nadpřirozeného života.

Ale nesprávné je klásti do jedné řady ctnosti vlité a do druhé působení darů. Správné je rozlišovati působení vlitých ctností samotných a působení jich pod vedením darů Ducha sv. Proto mystické poznání není úkonem daru poznání, nýbrž úkonem božské ctnosti víry, uzpůsobené ve svém vlastním úkonu darem Ducha sv. a to darem poznání, rozumu a moudrosti. Musíme odstraniti dualismus z našeho přesvědčení o nadpřirozeném životě duše.

4. Nazíravý a činný život mystický.

Udiví to snad někoho, ale mystický život odívá se v obojí formy. Utvořil se již jakýsi předsudek, že mystický život jest jedině život nazíravý. Ale vždyť vedle darů určených k nazírání jsou též dary určené činnosti. Jeví se to nejlépe u daru rady, jenž zdokonaluje nadpřirozenou vlitou ctnost opatrnosti. Totéž platí o darech, jež jsou určeny pro dobro vůle, totiž dary nábožnosti, síly a bázně Boží. Tyto dary vedou a zdokonalují ctnosti mravní a pak božskou ctnost naděje. Tyto dary jsou všechny řízeny k podpoře činnosti. Všechny dary jako všechny ctnosti jsou v druhé řadě a prostředně určeny k činnosti. Proto nic nevádí, že ten či onen světec byl Bohem spíše povolán k činnosti. Přes to přece mohl být povolán k hlubokému životu mystickému. Nesmíme totiž zapomenouti, že celá svatost spočívá v dokonalé lásce.

Po této lásce vždy dokonalejší se snažme a po ničem jiném. Koho chce si Bůh přitáhnouti, přitáhne si ho sám, jak a kdy chce.

A. Lemmonyer O. P., Le Saulchoir, Belgique.

PRACOVNA

Katolický smysl.

Bůh vše chápe, neb jeho moudrost postavila vše na základy podstat, jež láskou spojil a vzájemně zapjal, aby dobrem všechno k němu vedly. Ví, co je ve věcech a co je v člověku. Rozumí jeho omylům. Proto je Bůh spravedlností a proto je též Prozřetelností. Právě proto je také nekonečně milosrdný.

Rozumí básníkům, kteří se zmítají ve věcech kolem sebe jak ptáčata v tenatech, proto tak shovívavě odpouští hříšníkům, kteří si pomlsali na sladkém jedu hříchu. Proto je také nekonečně spravedlivý, když vyvrhne věčné štvance rozkoše, jež tisíckrát vyssáta jim tisíckrát řekla: nemám nic pro tebe, jdi přece dále a výše. Rozumí Bůh pláči vděčných dětí, které šílí po úsměvu a proto si je vede k sobě, Láсце čistě.

Chápete nyní, že hledající, unavení, lačníci, tak krásně vždy rozumí Bohu? Nedivte se, že rozkošníci a hříšníci nejdivočeji milují Boha, když všeho okusili a když je všechno zklamalo. Nebylo zadarmo to zklamání, pálilo strašně, každou tu krůpěj štěstí musili draze krví svou zaplatiti. Jejich rozkoše jim zpusťošily a vypálily srdce, rdousily duši a neúnavně honily nitro a celou bytost.

A vy byste chtěli, aby je Bůh zatratil jen tak beze všeho, snad jen proto, že nebyli ve hříších svých tak nudní a kostnatí jako vy, že si našli hříchy veselé a burácející? Proč zaháníte bouřliváky od Božích prahů? Proč jste tak tvrdí k těm, kteří bloudili? Bloudili, ale aspoň chtěli žiti. Ale, je to vůbec život, a duchovní k tomu, jíti podle Boha jako podle kamenné sochy a kolem lidí jako kolem smečky zatracenců? Kolik jisker zla nakřesali do duší lidí zdánlivě pobožní tvrdým vystupováním, nepochopením, svou hrubou duší!

Kolikrát šli podle nich duše zoufající, plakali kolem nich a zuřili vztekem, rouhali se a plivali k nebi, šli schválně podle nich, neb chtěli vyprovokovati jejich dobrotu, když si říkali, že jsou Boží, a když tedy u nich právem hledali pokoj. A lidé zdánlivě zbožní a zdánlivě svatí jim neporozuměli. Svrástili obočí, pronášeli velebné kletby, soudili, odsoudili a zatratili. A pak se dále šli opíjeti modlitbou, hledati své slasti.

Svatí jednali jinak. Lidé žijící milostí žijí zárodkem života božského. Proto jejich život je životem Božího poznání a Božího milování. Proto mají lidé Boží rozuměti věcem podobně, jako jim Bůh rozumí. Mají míti jako on otevřené srdce, jako jest otevřená láska Boží.

Kdo žije milostí, vidí jako skrze Boha, vidí tak vše, vidí podobně jako Bůh. Slabosti a zloba je nematou, otvírají náruč všem krůpějším života v kráse. Žije v nich pravda a proto o ně nikdo krvavě nenarazí. Proto mohou v jejich očích všickni čisti slovo a toho jsou lidé unavení světem tak lační.

Člověk Boží přijímá bídňíky i slabochy, děti i obry skřípající zuby.

Kdo jde mimo, cítí, že ho volají lidé Boží. Neznají jej jménem, ale znají jej jako dítě Boží. Jsou ztraceni v Bohu a proto je nalézají všichni, kteří hledají Boha.

Musili přemoci sebe a všechny věci a proto je milují cenou oběti, kterou je stály. Slzy a bolesti všech, protože tekou ze srdce otevřeného dýkou touhy po štěstí, jsou jejich slzy, neb slza je krůpěj srdce otevřeného Bohem dosud neschváceného. Neumějí se tvrdě smáti, jejich úsměv, i když drtí, drtí pro Boha, drtí lidi v náručí Božím, aby zdrcenou masu lidského srdce přelili do formy božské.

Lidé Boží jdou na všechny křižovatky lidských myšlenek. Nikoho neznají a na všechny myslí, všechny přijímají, aby si se všemi pohovořili o pravdě. Vědí, že všechna stvoření svým kladným bytím napodobují Boží nekonečnou podstatu. A protože je tato podstata nekonečná a nesčetného napodobování schopná neudiví je různost ve světě. Nechtějí vše stočiti dle svého kadlubu, nechtějí vše narážeti na formu svého osobního názoru svých osobních vkusů a chutí. Vědí, že v království Božím jsou různé příbytky, že Hospodin má nesmírné možnosti ve svých darech, a proto ve všech se koří Tvůrci a nic nezatracují, v čem se chvěje dech Boží. Rozumějí povahám nejroztodivnějším, oslavují Pána ve všech schopnostech, ve všech povahách a všemi dovedou pracovat pro Boha, se všemi dovedou se snést neb aspoň nechat je pracovat vedle sebe. Vědí, že každý dar Boží, jsa svým způsobem napodobením Boží podstaty, má svůj smysl a svůj úkol. Jim různost a rozmanitost v Božím světě je jen pohnutkou k větší vděčnosti k Bohu.

Protože vidí vše v Bohu, prožívají nejvíce bolest v hříchu. V lásce k Bohu chvějí se hrůzou nad prašivinou dědičného hříchu, jenž stále rozežírá lidi, až je rozleptá v obecné smrti, aby duchovní vítězství Ježíše Krista si stvořilo tělo nové a svět nový, jenž bude konečným a dokonalým strávením hříchu.

Myšlenka na strašnou otravu prvního hříchu učí je objímati hříšníky a léčiti je. Nekřiví tváře své k pokryteckému a prázdnému vzdychání nad zkázou světa.

Proto jsou obleženy zpovědnice arských farářů, kteří se nespokojují s nadutým horlením nad hříchy. Oni hřích vykupují svou bolestí, svou svatostí, svým zadostučiněním v krvi Kristově. Vodí vlčice ke studnicím léčivým a životadárným.

A přece to nejsou snílkové ani upovídání řečnilové, ale také ne bezzubí stařečci. Silní podobně jako Bůh uchvacují pro Boha, co se uchvátit dá po dobrém nebo po zlém. Dovedou vše vytušiti v tvorbu a využití pro Boha celého člověka.

Viděli Pána a slyšeli jeho hlasu, jenž jim otevřel zrak duše a rukou jejich dal sílu svou v své lásce.

Člověk Boží vše dovede, neb láska vše dokáže. Zachytí svět, zachrání z něho, co má být zachráněno v jeho strašném dnešním umírání.

Silv. M. Braitto.

ŽEŇ

Duchovní život.

Velkou událostí jest pro studium asketiky a mystiky německý překlad epochálního díla GARRIGOU-LAGRANGE. P. Mystik und Christliche Vollendung (Haas & Grabherr, Augsburg 1928, lex 8. str. 553, cena 15 Mk). Netřeba znovu chváliti dílo G. L. Jen na ně znovu upozorňujeme, neb tímto překladem se stává přístupné i těm, kteří frančtiny neovládají. G. L. postupuje obojí metodou i spekulativní i psychologicko-historickou. Jeho stylisace jest jasná a přesná. Snesl obrovský počet textů mluvících pro jeho thesi. Velkou cenu má jeho ukázání na mystiku sv. Tomáše Aq. a na to, kde ji třeba hledati. G. L. definitivně pohřbil blud, že Tomáš Aq. nebyl mystikem. Překlad P. Obersiebrasseho je velmi pečlivý a přesný. Výprava knihy je nádherná. Kéž najde i u nás hojně čtenářů a prováděčů myšlenek tohoto velkého a obezřetného vůdce duchovního, jenž právem je zván dnes nejlepším mistrem v otázce posvátné otázky mystické.

Krátce po vydání tohoto překladu vyšel překlad jiného spisovatele o duchovním životě, Francouze MAUMIGNY: Katholische Mystik. Vydal ho jesuita P. Richtstätter. Knize své přidal velmi zajímavý život P. Maminy a pak několik článků polemických se směrem P. Garrigue, Saudreau a jiných. Místy si práci ulehčuje jedním citátem z jiného autora, jedním citátem ze sv. Terezie, jež ostatně i P. G. loyálně uvádí se spoustou ještě jiných, proti nimž pak staví pro svou these řadu pro něho znějících sentencí. Kniha vlastní je nesmírně dobrou příručkou a vodítkem pro řízení duší. Zcela schvaluji, že není možno dosti doporučiti opatrnost při mluvení a psaní o mystických otázkách, opatrnost, kterou jsme vždy až úzkostlivě zachovávali a ještě více zachovávatí chceme. Všechny ty diskuse pak o metodách zdají se mi pro praxi tak málo užitečné, když přece Duch Boží vane, kde chce, a když přece nikdo rozumný nebude do mas házeti intimnosti mystických tajemství. Ve vlasti tam nebude již těchto sporů ukazujících jen naši ubohost a malost.

Z mystické literatury můžeme poukázati na velmi dobré vydání spisů Taulerových, jež ve francouzském překladě podávají francouzští dominikáni Théry, Hygieny a profesor Corin z university v Liége. Prvý svazek obsahuje kritické uspořádání T. kázání a to od vánoc do Nanebevstoupení. Překlad je velmi pečlivý a tak doporučuji toto laciné vydání těm, kteří mamě po antikvariátech shánějí dobré vydání Taulera (Sermons de Tauler, t. I. Desclée, Paris, str. 365, cena 16 frs.).

K otázce stigmat rozvířené případem v Konnersreuth vydala ČAT v Praze překlad dobré a informativní brožurky jesuity PFOLF: O stigmatisaci. Kniha informuje o tom, jak se katol. theologové dívají na tento zjev. Vřele doporučuji všem, kdož se zajímají o tuto otázku. Dosti bohatý je redakční stůl tentokráte na životopisy, ať svátých, ať osob svatě žijících.

Stará Říše vydala v překrásné úpravě život sv. Antonína poustevníka v překladu Pastorově. Tolik toužíme po oživení mnišství a řádů u nás. Místo všelijakých léků dejme lidem do rukou takový životopis otce mnichů, a máme-li jen trochu dobré vůle, zahoříme Boží láskou jako velký světec Antonín. (Adresa: Dobré dílo, Stará Říše na Moravě. Cena asi 15 Kč).

Nevím, jakým způsobem, ale stalo se, že zároveň dostali jsme tentýž životopis, psaný sv. Athanášem Vel., vydaný Ladislavem Kuncířem v překladu P. Stříže. Myslíme, že je u nás více než 2000 lidí čtoucích ještě vůbec knihy, aby se obě vydání brzo rozebrala.

Itálii vydali stručný výtah ze života velké a krásné ženy Sestry M. Cristiny. (Suor M. Cristina dell' Immacolata, Napoli, Edizioni Chiurazzi). Zároveň s tímto výtahem poslal nám autor tohoto životopisu své velké dílo. (Gaeta Salvatore: Suor Cristina dell' Immacolata). Život plný duchovního vzruchu, kreslící život zakladatelky velmi cenné a důležité kongregace sester smírných obětí Ježíše svátostného. Pohnutí, slzy i hluboká vděčnost k Bohu, smilovávajícím se nad námi hříšnými a posílajícím nám své hrdinky obětující se za nás jest ovocem četby této krásné knihy. Nevím ani, jak vřele doporučiti obě knihy i onu stručně informující i velké dílo.

Pařížská Bonne Presse překvapila dvěma krátkými životopisy a to sv. Ireneje od L. Cristiani a sv. Hermíny od Fr. Veuillota. Cristiani je dobrý odborník v otázkách křest, starověku a načrtnul nám hutně velkolepou postavu sv. Ireneje, biskupa a učitele církevního. I Veuillotův spisek je dobrým poučením o této hrdinné světici.

Přerovské sestry N. P. P. M. chtějí vzbuditi zájem o laickou výpomoc v duch. správě spisem: LEKEUX: „Markétka“, str. 214, Kč 20. Překlad knihy P. Lekeuxe: „Maggy.“ Tomuto úchvatnému životopisu apoštolskou láskou planoucí dívky nemohu dáti lepšího doporučení, než mu dala pí B. Dlouhá svým článkem v II. ročníku „Na hlubinu“ (str. 142). Ve Francii má tato kniha za dvě leta 117 vydání. Podobného úspěchu jí přeji i u nás. — Tamtéž vyšly žalmy ke cti sv. Josefa: „Pojďte k Josefovi“ pro citele tohoto „pomocníka ve všech potřebách“, str. 32, Kč 1. (Sestry N. P. P. M. v Přerově).
(J. J.)

BL. BERNARDETTA SOUBIROUSOVÁ. Překlad z franc. originálu. (Vyd. Českoslov. akc. tiskárna.) Knížka podává stručný nástin života malé pasačky z Lurd, jejích zjevení, života v klášteře, jejího apoštolátu, utrpení a smrti. Odporučujeme zvláště těm, kteří chtějí býti rychle informováni. Oprava pěkná.
Š. M.

Jistě vás zaujme něžný a přece mužný život mladého seminaristy, jenž v krátkosti naplnil časy mnohé: P. HERBINIÉRE EMIL, C. S. Sp.: Un apotre de 15 gans, Charles-Henri de la Bonillerie (1928, Téqui, Paris, 80 str.) Ředitel francouzského semináře v Římě podává životopis jednoho ze svých žáků. Je to život od raného mládí neobyčejně jednotný a soustředěný k touze po kněžství v řádu sv. Dominika. Pán učinil ho dříve obětí než obětíkem, ale jeho životu dává působiti kněžsky a apoštolsky. Knížka bude drahá nejen všem upřímným seminaristům, ale i jejich matkám. —ou—

K red. závěrce došly mne dokončující sešity nového vydání českého Pasionálu. Nakladatel Kotrba zaslouží si tímto vydáním, při němž nešetřil, nákladu opravdového uznání. Jen ve volbě obrazů k tak starému textu bylo by radno reprodukce více se k starobylosti textu hodící. Vřele doporučuji do každé rodiny tento poklad životů svátých. I cena jest velmi přístupná. Týmž nakladatel (V. Kotrba, Praha) zahajuje další svazek, obsahující jiné staré české legendy a životy svátých psané prosou i veršem.

E. MISSEY: Soeur Claire de Jésus. (Collection „Pax“ 1928, Brugges, prix 8 fr. str. 186.) Pod mocným vlivem milosti vyrůstají vznešené duše, jež uchváčeny krásou Boží opouštějí svět a prchají, aby spočinuly v milostném objetí Božím. Sestra Klára, benediktinka, jež zemřela 281etá r. 1923, je takovou duší. Vyrůstá v buržoasní rodině, ztrácí takřka víru plytkým životem, až konečně zachváčena Boží milostí hledá, prosí, modlí se — dochází vyslyšení a spěje od pochybování na výšiny Božího poznání, k hluboké kontemplaci. Životopis je opravdu úchvatný a zaslouží největšího doporučení.

R. D.

S. THÉRÈSE DE JÉSUS: Vie écrite par elle-meme. I. — Trad. R. P. Gregoire de S. Joseph, Carme dech. — (Desclée, Paris 1928, cena 5 frs, 400 str.) Ve sbírce Chefs-d'oeuvre ascétiques et mystiques vychází nové vydání všech spisů sv. Terezie Velké v novém přesném překladu. Překladatel karmelitán se snaží reprodukovat co nejdokonaleji myšlenky velké světice, což se mu výborně daří. Ne posledním účelem tohoto vydání je: dát zájemcům co nejlacinější spisy sv. Terezie. První svazek obsahuje 24 kapitol životopisu světice. Další svazky budou vycházet brzo po sobě. Kéž by našla sv. Terezie i u nás hodně čtenářů!

R. D.

Z různých polí.

BENDA Julien: La trahisson des clech, (Grasset, Paris, 1928, str. 300, 15 frs). Duchaplné, až vážné essaye zpytující svědomí všech, kteří tvoří veřejné mínění, ve vině na vzájemném nenávidění dnešních lidí nenávisť třídní, národní. Chce najíti jiný zdroj šovinismu a socialismu apod. moderních vývratů než v odvrácení srdcí od Boha. Bystré postřehy, netušené detaily, ale celkem strašně uplakané. Slabší čtenář snadno dostane z toho rýmu. —Br.—

BLOSIUS (Blois), Le Guide spirituel, traduit par P. de Lamennais, 1927, prix 3,50 fr. Nepěkné vydání (v překladu) pěkné ascetické knížky ctih. Ludvika Bloisia, benediktinského opata 16. století, autora mnoha ascetických a mystických pojednání.

R. D.

BOUGAUD: "Ježíš Kristus" a "0 bolesti". Oba tyto spisky jsou vyňaty z velikého díla Bougaudova: „Le christianisme et les temps présents.“ Opětné jejich vydání v českém překladě jest pro ně nejlepšími doporučeními a důkazem, že věrně plní svůj úkol, poskytující útěchu duším trpícím, jistotu a odvahu duším zmítaným pochybnostmi. (Č. A. T., Praha.)

COCTEAU Jean: Oedipe-Roi, (Plon, Paris, str. 206, cena 18 frs.) Cocteau podniká modernisaci starých otřelých kusů klasických. Odívá je moderním rytmem, vyloupl z nich rovnou linii, základní krásu. Prvý pokus, jenž byl proveden na Romeo a Julie, byl přijat s různými pocity. Staří kritikové, vážní pánové, byli pohoršeni, co prý se to dělá se starým klasickým materiálem, většinou se ale uznávalo, že jest to jediný prostředek zachrániti takto kusy, které nepřestaly býti pravdivé svou podstatou, nýbrž jen byly zatěžovány zastaralou mrtvou formou.

Braitó.

JOS. FROBES S. J.: Psychologia speculativa, Tomus II. Psychologia rationalis v 8° (VI—344 S.) M. 5'20, vázaná v plátně 6'70. Tímto svazkem Frobese doplňuje své slibně započaté dílo, knihu určenou pro začátečníky v psychologii. Probírá napřed nauku o rozumu, pak o vůli, zvláště důkladně podává nauku o svobodě vůle, a na konec o duši, její podstatě atd. Mistrným způsobem F. uplatňuje své zkušenosti, získané za své dvacetileté práce v psychologii i empirické i spekulativní. Pěkně rozebírá významnější systémy, jako tradicionalismus, ontologismus atd. Ve velkém počtu uvádí námítky protivníků, jež luští, obeznamuje tak aspoň, pokud možno, čtenáře i s nepřátelským táborem. Celkem vzato,

zhostil se F. pěkně svého úkolu, totiž podati malou učebnici spekulativní psychologie, až na to, že, ač na počátku prvního svazku slibuje uváděti i cizí autority, při probírání látky je sice jmenuje i uvádí jejich nauku, ale neuvádí míst, odkud čerpal, čímž kniha hodně ztrácí. Je ovšem přirozeno, že na některých místech by přísný thomista nebyl úplně spokojen.

F. D.

DR. ALFRED FUCHS: "Paneuropa či eurasié?" Spisek pojednává o duchovních problémech majících vliv na světovou politiku.

(C. A. T. v Praze)

GRABER: Im Kampfe um Christus, (Moser, Graz, 1927, str. 230.) Člověku je líto toho času, co musil vynaložiti na tuto práci učenec takového jména jako je Graber. A přece je to nutné. Kniha Graberova odpovídá útoky Drewsovy proti historické existenci Kristově. Prochází všechny tak zvané důvody D., ukazuje, jak libovolně a lehkomyšlně Drews pracuje. Důležitá kniha pro studium apologetiky. Vyvrátí mnohý blud a zapudí mnohé pochybnosti. —B—

KNEIPP: Der lebendige Gott, (Horenverlag, Berlin-Grunewald, 1928, str. 128, cena 6 Mk.) Krok zákrokem jde básník s člověkem a s Bohem. Život člověka celého s duší, tělem, pod božským dechem Prozřetelnosti. Verše čisté, bez falešného tónu, vonící polem a vesnickou světnicí, verše intimního života s Bohem, života náboženského v realitě denního víru. Již dávno jsem nečetl od básní Mercierových něco tak pravdivého a krásného. Vidíte a slyšíte z veršů těch opravdu živého Boha našeho.

Braitto.

LAVERGNE O. P.: Synopse des quatre evangiles. (Gabalda, Paris 1927, 15 fr.) Synopse evangelií jest nejen nezbytnou pomůckou pro vědecké studium Nového zákona, ale má svůj význam i pro čtenáře Písma svátého, který si chce utvořit jasnou představu o chronologickém průběhu pozemského života Kristova. Řecká synopse vydaná před nedávnem vynikajícím exegetou P. Lagrangem je určena pro potřeby vědecké, její francouzské spracování, které nám tu Lagrangeův řeholní spolubratr podává, má na zřeteli širší kruhy čtenářstva. Francouzský text je reprodukcí onoho textu, který má Lagrange ve svých komentářích. V synopsi je za podklad chronologického seřazení událostí vzato evangelium svatého Lukáše. Exegetické poznámky pod textem tvoří vítaný doplněk pro čtenáře laika. Doporučujeme. H.

LINHARDT: Das Geheimnis des Kelch.es, Herder, Freiburg, str. 150, cena 2'40 Mk. Kniha o utrpení Páně, kniha ze života a pro život, hluboce prožitá a proto hluboce dojmavá. Dobrá příručka pro rozjímání a kázání o utrpení Páně. Knihou vane dech starých mystiků, jež L. dobře zná, a volání dnešních lidí po síle v bolesti.

MAZEAN: Hélene de Jaurias, l'heroine du Pé-Tang, ig28, Pierre Tequi, Paris VI, str. 302, prix 10 fr. — Misionáři se považují často za odrodilce, „zrádce vlasti.“ Jakou službu však mohou národu a vlasti v cizině prokázat, ukazuje pěkný životopis sestry sv. Vincence z Pauly. Zakládá sirotčince pro opuštěné dívky, zařizuje školy pro mládež, nemocnice, jež přišly francouzským vojinům při expedici r. 1860 velmi vhod. Čínská vláda se odvděčuje obětavým Evropanům podporováním spiknutí tzv. boxerů k ubíjení všech cizinců. Dílo vyznamenáno francouzskou akademií. K. E.

PASTRE J. L. GASTON: L'éternel féminin (1927, druhé vydání, Téqui, Paris, 153 str., cena 6 fr.) Tyto „krátké poznámky k feminismu“ jsou výbornou pomůckou k jeho studiu; ústí v radu, aby ženské hnutí žádalo direktiv od sv. Otce. Křesťanství, světlo z Říma, jež dovedlo ženu osvobodit, dovede také vnést světlo do jejího vývoje. —ou—

PERRAUD: Méditations sur les Sept Paroles (Téqui, Paris, str. 265, 1928, cena ?) Bloudící a nalézající Perraud, mistr slova, zapaluje duše láskou ke Kristu trpícímu. Vše podává s opravdu uchvacující pravdivostí a prostou nestrojeností. Vřele doporučuji pro púst.

RIESSLER PAUL: Altjüdisches Schrifttum ausserhalb der Bibel, (Dr. Benno Filser Verlag, Augsburg, str. 1342, cena 32 Mk.) Velké překvapení přichystal nám čilý vydavatel B. Filser. Bylo dosud velmi obtížno sháněti doklady staré židovské mimobiblické literatury. Zde jsou všechny spisy židovské apokryfie, apokalyptiky a poesie v jeden svazek shrnuty. Pořadatel vynechal pouze Philona Alex., což přece jen jest nedostatkem, třebaže omluva jeho velkou rozsáhlostí je přijatelná, což zcela a bez výhrady uznávám při vypuštění Josefa Flavia, neb ten již ani k vlastnímu židovskému písemnictví nepatří. Překlad jest velmi vybroušený, věrný a zcela spolehlivý a směrodatný. Bylo nám tím zase sblíženo mnoho krásy a mnoho kulturní dokumentace. Velice důležitá kniha pro studium biblistiky, pro

pochopení židovské touhy po královském mesiáši, pro odmítnutí Ježíše Krista, jenž se tak lišil od toho, co samozvaní proroci a básníci pěli izraelskému lidu. Úprava je neobyčejně praktická a elegantní. Bratio.

P. DELSUC: La rude nuit de Kervizel, (Spes, Paris, 1927, str. 236, cena 10 frs.) — J. DRAULT: Mon raid au Paradis Rouge, (1928, str. 256, cena 10 frs.) Oba romány pro mládež vycházejí ve sbírce „des Fleurs et des Fuits“, řízené známým P. F. Kleinem.

Mladí skauti — povinni pomoci bližnímu — osvobozují vězněného inženýra — vynálezce. Dosti dobrodružství, ale dobrodružství postavených do služby dobra. Živý ráz děje a sympatické osoby zaujmou mladého čtenáře, a snad i nadchnou k dobru. Hodí se pro jinochy. II. Ne tak jsem byl spokojen z „Výpadem do rudého ráje. Pravda, i zde dosti napětí, ale mi to připadlo příliš málo spojitě vnitřně. Autor chce zprotiviti komunismus; z části se mu to podaří. Přece jenom chybí kus toho ducha Delsucové „Tuhé noci“. Obě knihy jsou slušně ilustrované. Delsuc se hodí pro mladší studenty, Drault pro starší; řeč velmi přístupná. —a.

WEISMANTEL LEO: „Die Blumenlegende“, (Kösel & Pustet, München 1927, str. 124.) Knížka líbezných legend o květinách, jejich stvoření, tvarech a vlastnostech. Řada krásně zpracovaných motivů starých, ale také legendičky nové. Hezký dárek pro děti. Ilustrace Alfreda Hagela hýří radostnými a jasnými barvami. Ofb.

ZACHERL DORIS: Magnifikat. S 8 obrazy. (Müller, München, 1928, str. 64, cena 1'50 Mk.) Pěkné rozjímání pro dívky o nejsv. Svátosti, ale ještě pěknější obrázky, nadýchané něhou a životem, jež namalovala pro knížku Ida Bohatta-Morpurgo. Hlavně pro ty obrázky veliké ceny doporučuji knížky. Takové dílko může opravdu teple se dotknouti dívčího srdce. Když je Ježíš teplo a žár, proč se o něm tak studeně píše? Zde je vzor, jak se hřejivě má psát a malovat pro Lásku jeho. Braito.

TISSIER MGR: Grands Sanctuaires francais. (Téqui, Paris); 1928, stran 223, cena 10 frs. — Osm slavnostních řečí na vynikajících poutních místech. Bohatá zásobnice momentů o duchovní ceně svatých, k nimž putuje celý národ. Řečník a kazatel zde může načerpati hojně bystrých myšlenek, přiučiti se na dobrém vzoru. — c —

RIMBAULT LÉON: Outre-Tombe! (Téqui, Paris); II. vyd., 1927, stran 170, cena 3750 frs. Neveliká knížka; zato vzácný obsah. Očistec, málo dogmaticky určený, je tak často v našich myslích skreslen. Autor chce poučit, potěšit, varovat. Málo knih o záhrobí jsem četl s tolikým zájmem a duchovním užitkem. Nejvyšší vhodná četba na doby smutku a na měsíc Věrných zemřelých. Myšlenky jsou podány poutavým slohem. — a —

MARIE MAD. SAYES: Les sept paroles. (Girandon, Paris, str. 136, 1928, cena 9 frs.) Nový svazek žhavých meditací, plných náboženské lyriky, přehlušované však přísnými tóny postními. V této knize mluví srdce i rozum. Kniha poskytne hodně nových myšlenek a námětů. Odporuji vřele knihu pro její cenu myšlenkovou literární — S. B. —

MODLITBA BL. ALBERTA K NEJSV. TROJICI

Ó nejsvětější Trojice! Bože nejvyšší, nejmilostivější, nejdobrotivější, Otče, Synu a Duše svatý, jediný Bože, doufám v tebe.

Vyuč mě, veď mne, podpírej mne!

Otče, upoutej svou nekonečnou mocí na sebe mou paměť a naplň ji svátými a božskými myšlenkami.

Synu, ozař svou věčnou moudrostí můj rozum, dej mi poznání tvé naprosté pravdy a mé vlastní ubohosti.

Duše svatý, jenž jsi Láskou Otce a Syna, strhni ve své nepochopitelné dobrotě mou vůli na sebe a zažehni ji neuhasitelným žářem své lásky.

Ó můj Pane a můj Bože, můj počátku a můj cíli! Ó svrchovaně jednoduchá podstato, svrchovaně tichá a svrchovaně láskyhodná! Propasti nejvyšších rozkoší, mé nejmilejší světlo a naprosté štěstí mé duše, moře nevyjádřitelných radostí, dokonalá náplni všeho dobra, můj Bože a mé vše, co mně ještě chybí, když mám tebe ?

Tys mým jediným a nezměnitelným dobrem.

Nic nemusím hledat než tebe.

Nehledám a netoužím než jen po tobě.

Pane, přitáhni mne k sobě!

Tluku, Pane, otevři mně. Otevři sirotku, jenž tě prosí. Ponoř mě do propasti svého božství. Dej, abych měl téhož ducha jako ty, abych se mohl uvnitř v duši radovati z tvých rozkoší.